

nota
economie

Groei bereik je samen

Kadernota Economie – Groei bereik je samen
Copyright © 2017 Gemeente Renkum
Maart 2017

Tekst: Jolanda van Rensch, gemeente Renkum
Statistieken: Rob Houthuijzen, gemeente Renkum
Foto's: Gemeente Renkum
Eindredactie: Luuk Donderwinkel, gemeente Renkum
Vormgeving: Candy Zeijlstra, gemeente Renkum
Druk: VDR Nijkerk

*Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van
de gemeente Renkum gekopieerd en gebruikt wor-
den op andere websites, drukwerk of andere media.*

Samen

Ik ben trots op onze Renkumse bedrijven en ondernemers. Zij zorgen voor werkgelegenheid en behoud van leefbaarheid in onze dorpen. Bedrijven en instellingen zijn de dragers van onze economie.

Wij geven ruimte om te ondernemen en leggen verbindingen om ondernemen aantrekkelijker te maken. Er gebeurt al heel veel, zowel binnen als buiten het gemeentehuis. U kunt daarbij denken aan de herstructurering van bedrijventerreinen, werkbezoeken bij ondernemers, versterking van winkelcentra, de MKB-enquête om te horen welke verbeterpunten ondernemers zien, deelname aan de Dag van de Ondernemer, de brede bedrijvenbijeenkomst en de (tijdelijke) uitbreiding van de ambtelijke capaciteit op economie.

Maar er is meer nodig om de lokale economie te ontwikkelen. De verbindingen tussen ondernemers onderling en tussen ondernemers en overheid moeten nog sterker worden. Daarnaast moeten ook verbindingen worden gelegd met andere beleidsterreinen zoals Recreatie, Cultuur en Arbeidsparticipatie. Wij richten ons op acht speerpunten. Die speerpunten komen terug in deze kadernota.

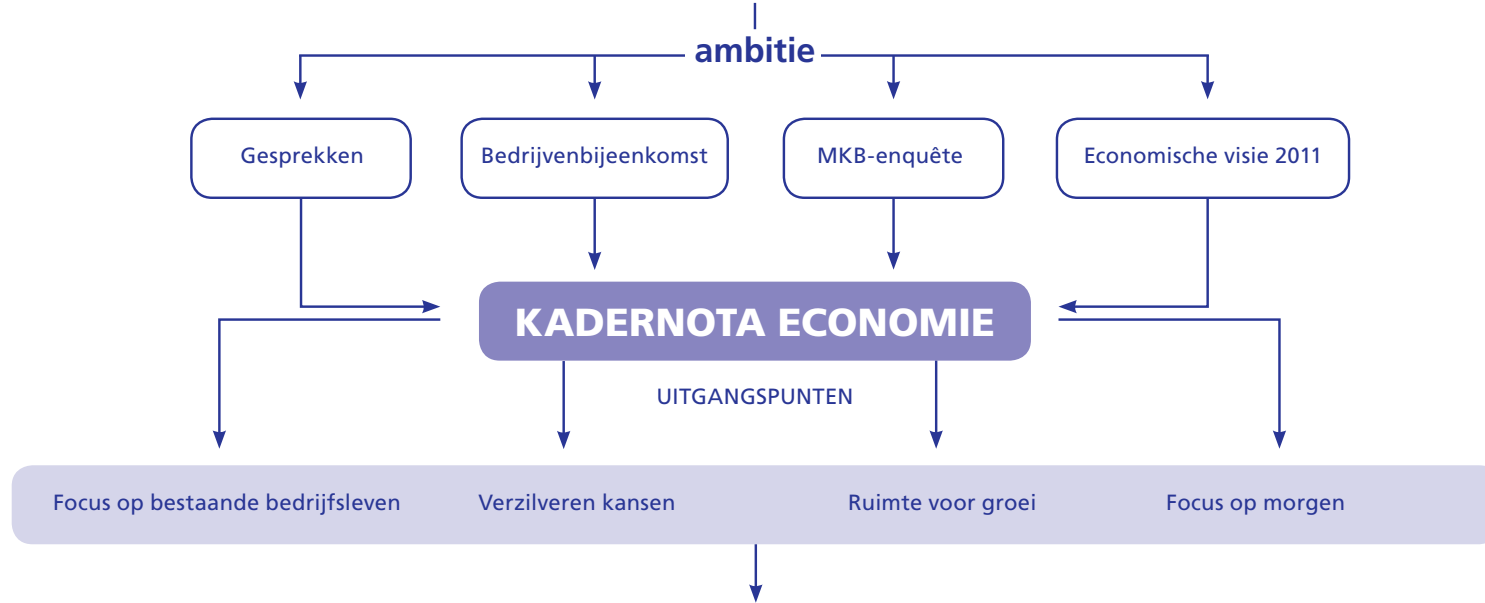
Natuurlijk hebben wij als gemeente een bescheiden rol in de ontwikkeling, maar wij stimuleren waar wij kunnen en zorgen voor een goed ondernemersklimaat en een goede infrastructuur. Wat lokaal kan, pakken we lokaal op, maar ook regionaal dragen wij bij aan een sterkere economie. Met ondernemers, met andere gemeenten, met de provincie en ook over de provinciegrenzen heen.

Groei bereik je samen, en deze nota is daar een mooi voorbeeld van. Bij het schrijven van deze Kadernota hebben we op veel onderwerpen de input van ondernemers gebruikt. Samen werken we vol vertrouwen aan een ondernemend Renkum!

Jasper Verstand

Wethouder Economische Zaken

COALITIEPROGRAMMA

Uitvoeringsagenda 2017 - 2020

Een integrale werkgeversbenadering: De ondernemer centraal

Wij willen ondernemers centraal stellen en hen meer ruimte geven om te kunnen ondernemen. Hiervoor is een ondernemersvriendelijke dienstverlening bij de gemeente een belangrijke voorwaarde. Bij een ondernemersvriendelijke gemeente staat de bedrijfsvoering van de ondernemer centraal en niet de regelgeving van de gemeente. Dat vraagt om korte lijnen met en voor ondernemers en een integrale benadering van werkgevers. Daarom gaan wij actief aan de slag met:

1. Het opzetten van een ondernemersloket
2. Het versterken van de rol van de bedrijfscontactfunctionaris
3. Het creëren van een ingang op de website voor ondernemers
4. Opzetten en monitoren van een klantcontactstelsel
5. Bedrijvenbijeenkomsten
6. Monitoring ondernemersvriendelijkheid door MKB enquête
7. Het werken aan een dienstverlenende cultuur binnen onze gemeente

WAT EN WAAROM

Ondernemersloket

Eén ingang, één loket voor ondernemers is belangrijk voor een optimaal contact met onze ondernemers. Wij gaan daarom een Ondernemersloket opzetten. Dit loket vormt de ingang binnen de gemeente voor ondernemers. Nu heeft een ondernemer vaak contact met verschillende afdelingen (Servicepunt, website, medewerkers). Dat komt het proces niet ten goede. Eén loket versnelt het proces en zorgt voor duidelijkheid.

Taken ondernemersloket

Alle vragen van ondernemers worden naar het Ondernemersloket geleid. Het loket gaat bestaan uit een frontoffice en een backoffice. De frontoffice wordt gevormd door de bedrijfscontactfunctionaris. De backoffice wordt bemand door een team van medewerkers uit bijvoorbeeld bouwplantoetsing, vergunningen, toerisme, veiligheid, communicatie, beheer openbare ruimte en het Sociaal Team.

Speciale aandacht is er voor de afstemming tussen economisch en sociaal beleid. De afstemming tussen deze beleidsterreinen is binnen onze gemeente al opgestart en kan met de komst van het Ondernemersloket intensiever en gericht worden doorontwikkeld.

Het ondernemersloket:

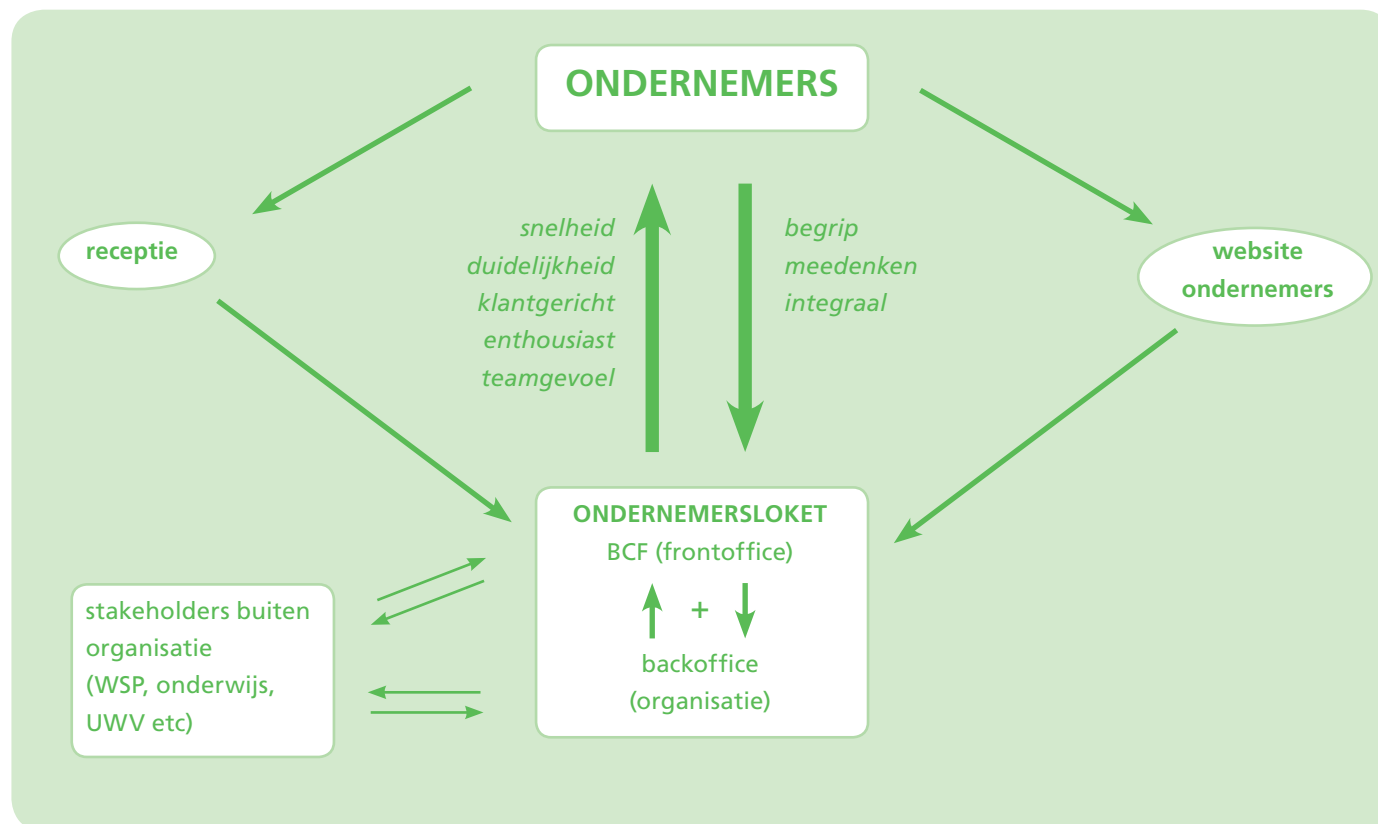
- is eerste aanspreekpunt voor alle ondernemers;
- handelt alle binnenkomende vragen af;
- zorgt voor continue communicatie via diverse media;
- zorgt voor afstemming en sturing van bedrijfsbezoeken;
- heeft een signaleringsfunctie (ogen en oren van de organisatie);
- versterkt de samenwerking tussen ondernemers onderling;
- doet aan proactief relatiebeheer;
- draagt het belang van ondernemerschap binnen de gemeentelijke organisatie uit.

WAT EN WAAROM

Versterken rol bedrijfscontactfunctionaris

De bedrijfscontactfunctionaris (BCF) is het eerste aanspreekpunt voor bedrijven, is de oren en ogen van de gemeente en zorgt voor de juiste terugkoppeling binnen de organisatie. Met het opzetten van het Ondernemersloket wordt de rol van de BCF prominenter. De BCF is proactief in bedrijfscontacten en zorgt voor een adequate begeleiding van bedrijven.

Taken

- Eerste aanspreekpunt voor bedrijfscontacten.
- Organisatie bedrijvenbijeenkomsten
- Bedrijfsbezoeken
- Bijwonen vergaderingen en bijeenkomsten van ondernemersverenigingen
- Bijhouden van een contactenbestand/klantvolgsysteem
- Aanleveren van nieuwsbrieven, invulling website
- Deelname in platforms en werkgroepen waaronder de werkgroep Fair Trade en de werkgroep Actieplan Renkum Centrum.
- Kennis en informatie inbrengen in de organisatie
- Verbinding leggen tussen verschillende beleidsterreinen

In de zomer van 2017 neemt de huidige BCF afscheid. In het voorjaar van 2017 starten wij met het werven van een nieuwe BCF met een profiel passend bij de taken van het Ondernemersloket. Gezien de centrale rol van het Ondernemersloket en de functie van BCF hierin, wordt het een functie voor 32 uur per week. De huidige BCF heeft formeel 14,4 uur per week beschikbaar. De nieuwe BCF gaat onderdeel uitmaken van team Ruimtelijke Ontwikkeling en Milieu (economie).

WAT EN WAAROM

Het verbeteren van de ingang op de website voor ondernemers

Voor de meeste gemeenten is het vanzelfsprekend dat op de website de inwoner centraal staat. Maar hoe zit het met die andere klant: de ondernemer? Ook de ondernemer kan steeds meer digitaal regelen. Met de Wet Basisvoorzieningen Elektronische Overheid hebben ondernemers het recht om al hun zaken met de overheid digitaal te regelen.

Om hier goed op in te kunnen spelen moeten we weten wat ondernemers willen en zoeken en hierop onze dienstverlening aanpassen. Dat geldt voor de dienstverlening achter de schermen, maar ook voor de website.

Het werken aan een dienstverlenende cultuur binnen onze gemeente

Ondernemers zijn redelijk positief over de gemeente Renkum, maar er is behoefte aan meer begrip en aandacht voor ondernemerschap. Een snelle, adequate reactie op plannen, ideeën en signalen van ondernemers is niet altijd vanzelfsprekend. Het is daarom belangrijk om het belang van ondernemers voor onze gemeente zichtbaar te maken binnen onze organisatie en daarmee een meer proactieve basishouding te creëren. Daar hoort het leveren van maatwerk bij, het minder vanuit regels en meer vanuit kansen meedenken en het helder en duidelijk communiceren.

We gaan onderzoeken wat ondernemers op onze website zoeken. Op basis daarvan gaan we het ondernemersdeel op de website inrichten. Tegelijkertijd zetten we stappen naar het digitaliseren van de dienstverlening aan ondernemers. Het ondernemersloket is hier verantwoordelijk voor.

Ook gaan we de informatievoorziening voor starters/zzp-ers op onze website verbeteren. Hierbij gaan we ook de link leggen met de Participatiewetgeving en de taak om banen te creëren voor werknemers met afstand tot de arbeidsmarkt en andere (integrale) onderwerpen.

Uitgangspunten

Bij het actualiseren van de website voor ondernemers zijn een aantal uitgangspunten van belang:

- Het ondernemersdeel op de website moet, net als de rest van de website, toegankelijk, duidelijk en eenvoudig zijn
- Continue borging van kwaliteit van de content
- Bereidheid het mes te zetten in verouderde en niet relevante informatie
- Niet alle informatie opnemen maar werken met links naar andere sites met relevante informatie (zoals Ondernemersplein.nl, sites van netwerkorganisaties, etc.).

Het werken aan een cultuurveranderingstraject met als doel een ondernemersvriendelijke dienstverlening in de gehele werkorganisatie. Hiervoor zal een apart actieplan worden uitgewerkt. Onderdeel hiervan zal zijn de interne communicatie over het belang van ondernemerschap.

WAT EN WAAROM

Bedrijvenbijeenkomsten

Een optimale samenwerking tussen ondernemers en de gemeente is van belang voor een goed ondernemersklimaat. Wij organiseren daarom jaarlijks bijeenkomsten voor alle ondernemers binnen onze gemeente. Zo organiseren wij ieder jaar in het voorjaar een brede bedrijvenbijeenkomst. Ook doen wij mee aan de Dag van de Ondernemer. Deze dag wordt vanaf 2016 jaarlijks door MKB Nederland georganiseerd op de derde vrijdag van november. MKB Nederland vindt dat ondernemers respect verdienen voor hun inzet. Daar mag aandacht voor zijn. Dat vinden wij ook.

Opzetten en monitoren van een klantcontact- systeem

Een eenduidige registratie van contactgegevens van ondernemers is essentieel voor het onderhouden van contact met ondernemers.

De jaarlijkse brede bedrijvenbijeenkomst wordt een netwerkmogelijkheid, gecombineerd met een inhoudelijk programma. Het inhoudelijke programma wordt afgestemd op de behoefte van ondernemers.

Het idee is om op de Dag van de Ondernemer in de ochtend op bezoek te gaan bij een Renkums bedrijf onder het mom van 'Een kijkje in de keuken bij...'. In de middag gaan collegeleden bij diverse ondernemers op bedrijfsbezoek.

Doel van de bedrijvenbijeenkomsten

- Verbeteren relatie gemeente-ondernemers
- Netwerkmoment bieden voor ondernemers onderling
- Direct contact met gemeentebestuur
- Vergaren informatie over onze ondernemers

Voor wie

Alle ondernemers binnen onze gemeente:

- Bedrijven op bedrijventerreinen
- Mkb'ers
- Winkeliers
- Horeca
- Zorginstellingen en andere dienstverleners
- Zzp'ers

We gaan een digitaal systeem opzetten om de werkgeverscontacten te kunnen volgen. Iedere medewerker zet daar zijn contacten in en wat er besproken is. Daarbij gaan wij onderzoeken of het mogelijk is om aan te haken bij het systeem van zaakgericht werken dat nu gemeentebreed is uitgerold.

In de Intergemeentelijke Uitvoeringsorganisatie (De Connectie) gaat de gemeente Renkum samenwerken met Arnhem en Rheden. In het kader van deze samenwerking gaan wij samen met Arnhem en Rheden zoeken naar mogelijkheden om een dergelijk systeem gezamenlijk op te zetten. Arnhem en Rheden hebben geen klantcontactstelsel voor bedrijven, maar hebben aangegeven daar wel behoefte aan te hebben.

WAT EN WAAROM

Monitoring ondernemersvriendelijkheid door MKB enquête

Wij hebben ideeën om de dienstverlening richting ondernemers te verbeteren. Maar wij horen ook graag de wensen en ideeën van ondernemers zelf. Wat vinden zij belangrijk? Daarop is nog onvoldoende zicht. Als gemeente hebben wij daarom deelgenomen aan de enquête van MKB Nederland. Deze enquête is een onderzoek op initiatief van VNO-NCW en MKB Nederland. Hierbij wordt elke twee jaar onderzoek gedaan naar het ondernemersklimaat in gemeenten. Wij gaan daar aan deelnemen. Het gaat ons daarbij vooral om het krijgen van inzicht, en minder om de landelijke score van onze gemeente.

Verbeterpunten uit enquête 2016

Uit de enquête van 2016 komen een aantal verbeterpunten voor onze organisatie:

- Breng proactief relevante voorzieningen/beleid voor ondernemers onder de aandacht. Relatief veel ondernemers hebben geen idee of de gemeente Renkum beleid heeft voor startende ondernemingen, ze ondersteunt met subsidies of stimuleringsregelingen en/of specifiek beleid heeft voor het midden- en kleinbedrijf.
- Het proces van vergunningverlening en de snelheid van werken zou volgens de ondernemers beter kunnen. Verlicht de (administratieve) lasten voor de ondernemer.
- Probeer de communicatie met de ondernemer te bevorderen.
- Stimuleer het (proactief) meedenken van medewerkers.
- Communiceer de toegevoegde waarde van het Werkgeversservicepunt Foodvalley.

Met deze punten gaan wij aan de slag. Elke twee jaar bekijken we wat de verbeterpunten zijn uit de MKB-enquête. Dit wordt opgepakt door het Ondernemersloket.

Wat is er al opgepakt?

Het afgelopen jaar hebben we al het een en ander opgepakt:

- De Toekomstvisie en Actieplan Renkum Centrum zijn opgestart met nauwe betrokkenheid van ondernemers, vastgoedpartijen, horeca en andere betrokkenen. Deze visie is in oktober 2016 in het college vastgesteld.
- De Toekomstvisie en Actieplan voor het winkelgebied van Oosterbeek is gestart. Ook deze gaat tot stand komen in nauwe samenwerking met de ondernemers en andere belanghebbenden.
- Deelname aan MKB-enquête waarbij we een eigen vragenlijst hebben toegevoegd om verbeterpunten te achterhalen. Deze verbeterpunten hebben we meegenomen in deze Kadernota.
- Het organiseren van een bedrijvenbijeenkomst voor alle ondernemers in onze gemeente. De bijeenkomst wordt vanaf dit jaar jaarlijks georganiseerd.
- Deelname aan de Dag van de Ondernemer. Ook hieraan nemen we vanaf 2016 jaarlijks deel.

Zzp'ers en starters

programma
IkStartSmart
starters
ZZP'ers
provincie
bijeenkomsten
Gelderland
werkgelegenheid
stimuleren
ondernemer
Ondernemersloket
opdrachten
ondernemers
begeleiding
dienstverlening
bekendheid
bedrijven

Succesvol ondernemen in Renkum door lokaal samenwerken en verbinden

– Joep Firt – Beter Koersen Oosterbeek

WAT EN WAAROM

Zzp'ers

Zzp staat voor zelfstandige zonder personeel. De meeste zzp'ers staan bij de Kamer van Koophandel ingeschreven als eenmanszaak.

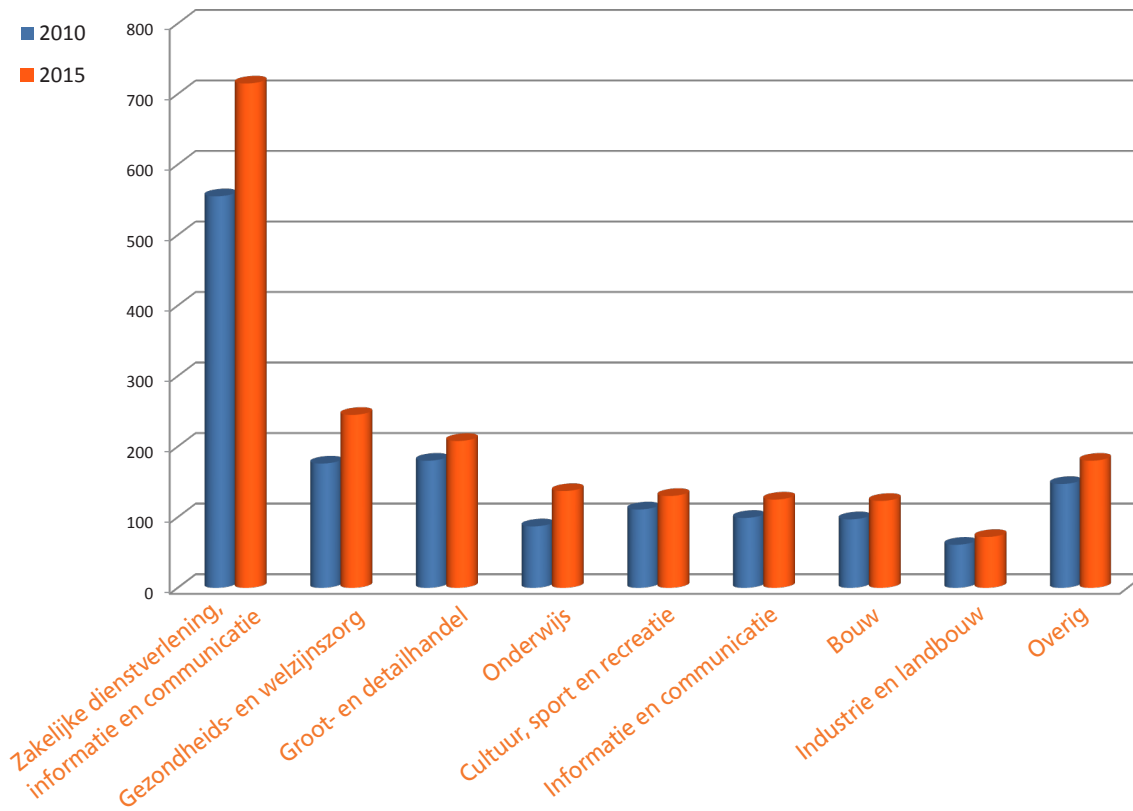
Zzp'ers bestaan er in soorten en maten. Denk aan een consultant, metselaar, ICT'er, tekstvertaler etc. Als gemeente willen wij alle zzp'ers tegemoetkomen. In opkomst is de parttime-ondernemer die een eenmanszaak combineert met een regulier dienstverband.

Cijfers

Het aantal zzp'ers is lastig uit bestaande cijfers te destilleren. Dit omdat in bestanden met eenmansbedrijven ook bijvoorbeeld de solitaire huisarts zit, de agrariër die alleen werkt of de eenpitter in loondienst van zijn eigen bedrijf. Toch krijgen we, uitgaande van deze eenmanszaken, goed zicht op het belang van de zzp'er voor onze lokale economie.

Het aantal zzp'ers is landelijk de afgelopen jaren sterk gestegen. Ook in de gemeente Renkum zien we een hoog aandeel eenmansbedrijven in het totaal aantal bedrijven: wel 70 procent van het totaal aantal bedrijven is een eenmanszaak (2015). In termen van aantal banen is dat 18 procent, maar de zzp-sector is wel fors gegroeid. In 2006 was dit percentage namelijk nog 9 procent. De meeste werkgelegenheid is te vinden in de gezondheids- en welzijnszorg, groothandel en detailhandel/repairatie van auto's en de zakelijke dienstverlening. Kijkend naar het aantal vestigingen is de zakelijke dienstverlening de belangrijkste sector. Oosterbeek heeft de hoogste concentratie aan eenmansbedrijven.

Aantal eenmansbedrijven naar branche

Starters

Vooral in de opstartfase zijn zzp'ers kwetsbaar. Een goede begeleiding vergroot de kans dat starters erin slagen op langere termijn succesvol te zijn.

IkStartSmart

IkStartSmart was een programma voor de begeleiding van starters, waarin naast de gemeente ook de provincie en de Kamer van Koophandel participeerden. IkStartSmart is in 2016 gestopt, waarna een evaluatie heeft plaatsgevonden. Het programma is zeer succesvol gebleken. Tachtig procent van de Gelderse gemeenten ondersteunde IkStartSmart. Uit Renkum hebben 28 personen deelgenomen. Zicht op de individuele resultaten is er helaas niet.

De provincie zet ook de komende jaren in op het stimuleren van starters en trekt hier 4 miljoen euro voor uit. De provincie zet vouchers van maximaal 10.000 euro in om expertise in te huren. Nog te weinig startende ondernemers weten hun innovaties succesvol op de markt en in productie te brengen. Daarnaast stelt de provincie leningen tot 225.000 euro beschikbaar om de groei van mkb-ondernemingen te versnellen. In 2020 zouden er in Gelderland ruim 2500 nieuwe banen in het mkb in Gelderland moeten zijn.

Verbinding mogelijk maken

Wij streven naar een verbetering van de positie van de zzp'ers in onze gemeente. De eerst verantwoordelijke daarvoor is natuurlijk de zzp'er zelf. Maar wij kunnen als gemeente de ondernemer op een aantal manieren faciliteren. Als gemeente willen wij de positie van zzp'ers versterken door:

- Het organiseren van kennis- en netwerkbijeenkomsten rondom inhoudelijke thema's die tegelijkertijd als netwerkgelegenheid fungeren. Momenteel wordt er een aantal keer per jaar een avond voor de kleine ondernemer georganiseerd: OpenCoffee, vooral gericht op netwerken zonder inhoudelijk programma. Een netwerkgelegenheid georganiseerd rondom een inhoudelijk thema is juist waar zzp'ers behoefte aan hebben. Daarnaast kunnen op deze avonden ervaren ondernemers gekoppeld worden aan minder ervaren ondernemers (Jonge Honden - Ouwe Rotten).
- Zzp'ers hebben vaak behoefte aan werkplekken buiten de eigen woning, zodat ze klanten op een professionele plek kunnen ontvangen en andere zzp'ers kunnen ontmoeten. Werkruimte in een leegstaand pand kan een oplossing zijn. De rol van de gemeente hierin is niet het beschikbaar stellen of creëren van ruimtes, maar vooral het signaleren van mogelijkheden en het verbinden van partijen. Dit wordt een taak van de BCF/het Ondernemersloket.
- Betere begeleiding bij de aanvraag van vergunningen. Minder bureaucratisch en procedureel. Ook hiervoor is het Ondernemersloket de aangewezen plek.
- Meer bekendheid geven aan aanbestedingen om te stimuleren dat lokale zelfstandige ondernemers in aanmerking kunnen komen voor uitvoering van opdrachten. De gemeente probeert bij opdrachten voor leveringen en/of diensten al zoveel mogelijk om lokale ondernemers een kans te geven. Bij grotere opdrachten is er echter de verplichting om Europees of nationaal aan te besteden. Kleinere opdrachten kunnen via een onderhandse procedure echter wel aan lokale ondernemers worden gegund. Wij gaan meer bekendheid geven aan aanbestedingen. We gaan onderzoeken wat hiervoor de beste methode is.
- Wij willen ook in de toekomst onze starters een stevige basis geven bij de start van hun bedrijf. Daarom willen wij gaan onderzoeken of in de gemeentelijke begroting ruimte gevonden kan worden om starters een traject aan te bieden dat vergelijkbaar is met IkStartSmart. Daarnaast kunnen starters profiteren van de acties die de gemeente voor zzp'ers organiseert. Ook zullen we onze starters bekend maken met de mogelijkheden die het provinciale programma biedt.

Versterking van de vrijetijdseconomie

**Toerisme in Renkum op de kaart zetten kan alleen gezamenlijk.
Daar hebben we elkaar voor nodig.**

– Thijs Aardema – Platform Toerisme Lage Veluwe

WAT EN WAAROM

Een groeiende sector

De vrijetijdssector is een belangrijke groeisector in Nederland. Ook in Renkum heeft de sector groeipotentie en veranderingen hebben veel effect op de hele gemeente. De bedrijven zelf bieden werkgelegenheid en de bestedingen van toeristen en recreanten zijn gunstig voor onze middenstanders en leveranciers. Ook de spin-off op inwoners en niet-toeristische ondernemers is groot. Meer toeristisch bezoek en meer bestedingen resulteren uiteindelijk in een toename van de werkgelegenheid in de sector zelf, maar ook daarbuiten. En veel van het toeristisch-recreatieve aanbod is ook interessant voor inwoners van de gemeente Renkum. Ook voor het bieden van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is de vrijetijdseconomie van groot belang. Vaak vinden mensen met een beperking in deze sector een plek. Ook is het vrijwilligerswerk sterk in deze sector verankerd (zoals het nieuwe Renkumse Veer, informatiecentrum Renkums Beekdal, boerderij Everwijnsgoed en de Renkumse Molen).

Omdat de effecten verder reiken dan de bedrijven in deze sector, is het van belang dat ook ondernemers en vertegenwoordigers uit andere sectoren actief meedenken over en werken aan toeristische kwaliteiten binnen de gemeente. Het onderkennen van die economische dimensie is nog niet altijd vanzelfsprekend bij het ontwikkelen van toeristische initiatieven.

Cijfers

Op landelijk niveau is het belang van het toerisme (nog) bescheiden. De sector groeit echter al een aantal jaar op rij en daarmee het belang voor de werkgelegenheid. Verwacht wordt dat het belang van de vrijetijdsbesteding voor de economie de komende jaren verder groeit.

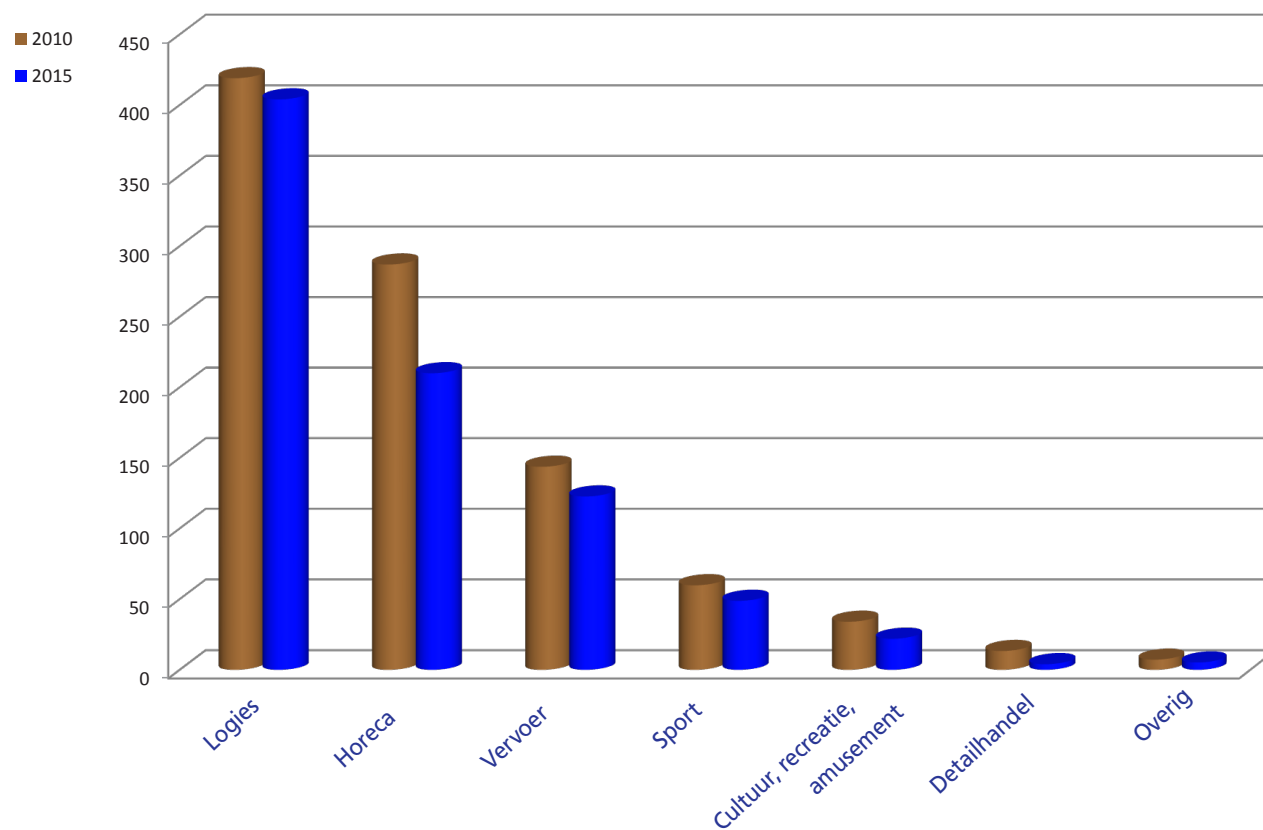
De toename van de populariteit van regio's verschilt sterk. Inmiddels ligt het aantal overnachtingen in bijna alle provincies weer op het peil van 2012. Dat geldt ook voor Gelderland. In Gelderland steeg het aantal overnachtingen in 2015 met 20 procent. Dat biedt ook perspectief voor Renkum. Qua overnachtingen staat Gelderland op een tweede plek. Gelderland ontvangt in toenemende mate binnenlandse toeristen. Het aantal buitenlandse toeristen is gedaald. Met de nieuwe strategie van het RBT KAN, gericht op het aantrekken van buitenlandse toeristen naar onze regio, zou hier wellicht verandering in kunnen komen. Een extra stimulans voor 2016 was de start van de Giro d'Italia, waarmee extra buitenlandse exposure werd gegenereerd.

Ook in Renkum is het belang van vrijetijdsbesteding voor de economie groot. Hoewel de werkgelegenheid in Renkum in deze sector tussen 2010 en 2015 is gedaald met ruim 15%, zit nog steeds 7,6% van de totale werkge-

legenheid in de vrijetijdseconomie. Oosterbeek en Wolfheze bieden de meeste werkgelegenheid, met name in de hotels. Ook de hotels in Doorwerth en Heelsum en de horeca in Oosterbeek, Renkum en Doorwerth bieden relatief veel werkgelegenheid.

Het economisch belang van deze sector is dus groot en stimulering van de vrijetijdseconomie kan de economische positie van de gemeente versterken. Er is nog ruimte om te groeien.

Aantal arbeidsplaatsen in de vrijetijdseconomie

Ontwikkelingen in de vrijetijdseconomie

De behoefte van de consument verandert snel. Een aantal trends zorgt voor nieuwe kansen op het gebied van vrijetijdseconomie in onze gemeente. De belangrijkste landelijke trends en ontwikkelingen zijn:

- Meer senioren met meer vrije tijd
- Meer waardering en beleving van het landelijk gebied als omgevingsfactor
- Toenemende mobiliteitsmogelijkheden (auto, fiets, OV)
- Meer en kortere vakanties en (dag)uitjes
- Enorme digitalisering van informatie door o.a. smartphone
- Toenemende interesse in authentieke belevingen
- Steeds meer gericht op beleving, emotie, verbeelding, verlangen
- Consument zapt: wil keuze en mogelijkheden
- Groeiende noodzaak voor lifestylesegmentatie in toerisme

De ontwikkeling van deze nieuwe niches binnen het toerisme maakt regio's aantrekkelijk voor nieuwe generaties en nieuwe doelgroepen. De aantrekkingskracht van natuurlijke evenementen is erg hoog en er is steeds meer waardering voor het landelijk gebied. Dat is een ontwikkeling waar Renkum op kan inspelen. Renkum heeft naast natuur en groen nog een aantal belangrijke kwaliteiten: cultuurhistorie, Airborne en herinneringstoerisme met daarnaast nog een ruim en divers toeristisch recreatief aanbod.

Strategie langs twee lijnen

Het beleid van de gemeente richt zich op de ontwikkeling en continuïteit van het toeristisch-economisch beleid op de kernkwaliteiten van onze gemeente: de specifieke ligging, de grote diversiteit in landschap, de rijke cultuurhistorie en de Airborne. Vanuit economie is het primaire doel het vergroten van de werkgelegenheid in deze sector en een toename in de bestedingen waarmee een impuls wordt gegeven aan de lokale economie. Dat gaan wij doen door in te zetten op twee strategieën.

Inzetten op samenwerking

Vermarkten Renkumse kwaliteiten

1. Inzetten op samenwerking

Om tot groei van de sector vrijetijdseconomie te komen is samenwerking nodig. Samenwerking tussen de gemeente en de toeristisch recreatieve sector als sparringpartner maar vooral samenwerking binnen de sector zelf. In de Economische Visie (2011) en het rapport van het RBT KAN 'Vrijtijdsbesteding in de gemeente Renkum Nu... En straks' (2012) wordt al gewezen op de groeikansen door het leggen van verbindingen tussen organisaties en locaties.

Overleg en organisatie

Een goed georganiseerde sector is van essentieel belang om concrete zaken ook daadwerkelijk van de grond te krijgen. Hiervoor is een goede communicatie tussen ondernemers onderling maar ook tussen ondernemers en de gemeente van belang. Belangrijk is ook dat men op de hoogte is van elkaars activiteiten, van elkaars mogelijkheden en problemen. Structureel overleg is daarom noodzakelijk.

Samenwerking ontstaat bij ontmoetingen. Momenteel wordt er in de vrijetijdsector nauwelijks samengewerkt en een gemeenschappelijk doel ontbreekt. De veelheid en complexiteit van het ondernemersveld, organisaties en verenigingen dragen niet bij aan een goede samenwerking. Maar er is wel degelijk behoefte aan samenwerking.

In oktober 2016 hebben de Stichting Renkumse Molen en de Stichting Renkums Beekdal het initiatief genomen voor een bijeenkomst over toerisme en recreatie. Het belang van samenwerking werd tijdens die bijeenkomst bevestigd. Er is ook bij de sector zelf behoefte aan een platform, een coördinerende schakel in het geheel. In december 2016 was er de lancering van het Platform Toerisme Lage Veluwe. Hierin krijgt ook de participatie van het bedrijfsleven een plek. Nagedacht wordt of aansluiting van Wageningen zinvol is.

Onze rol

Samenwerking is in eerste instantie een zaak van de ondernemers zelf. Een goede samenwerking is echter ook in het belang van de gemeente. Het komt uiteindelijk de economie en de leefbaarheid ten goede. De gemeente stimuleert en faciliteert dan ook de vorming van een platform met een kleine jaarlijkse subsidie, het delen van onze kennis en het leggen van verbinding met andere partijen daar waar mogelijk. Continue betrokkenheid bij het Platform Toerisme Lage Veluwe is van belang.

De gemeente heeft al een goede samenwerking met professionele partners. Deze samenwerking willen we vasthouden en waar mogelijk verstevigen:

- Goed gestructureerde samenwerking met Airborne-buurgemeenten;
- Samenwerking Bilderberg hotels continueren en versterken. Bijv. afstemming fietsroutes, arrangementen en samenwerking met lokale ondernemers;
- Versterken participatie bedrijfsleven;
- Samenwerking met regiogemeenten vasthouden en versterken;
- Samenwerking met RBT KAN, VVV en Visit Veluwe;
- Samenwerking met Veluwezoomgemeenten, vooral rondom het thema landgoederen en buitenplaatsen.

Naast het leggen van verbindingen tussen de partners is het van belang meer verbindingen te leggen tussen horeca, winkels, recreatie, kernen, landschap, cultuur en historie. Er is voldoende diversiteit aanwezig maar het ontbreekt soms nog aan verbinding tussen het aanbod. Dit moet straks een plek krijgen in het op te zetten platform. Vanuit economische zaken zetten we in op:

- Het stimuleren en faciliteren van recreatieve netwerken;
- Het onderhouden van goede contacten met het lokale toeristisch-recreatieve bedrijfsleven en het Toeristisch Platform Lage Veluwe;
- Meer diversiteit in werkgelegenheid om mensen met verschillend opleidingsniveau en capaciteiten passend werk te bieden;
- Meer bestedingen in de toeristisch-recreatieve sector door het stimuleren van de ontwikkeling van arrangementen door de sector zelf.

2. Vermarkten van de Renkumse kwaliteiten

Renkum heeft veel te bieden, maar dat is niet altijd zichtbaar en bekend. Het RBT KAN zet zich in voor de vermarkting van de regio en wij sluiten hierop aan. Bij onze ondernemers bestaat echter sterk de behoefte om een eigen gezicht en verhaal te laten zien. Een eigen profiel kan ondersteunend zijn aan de regiomarketing van het RBT KAN. Een goede balans tussen een aantrekkelijke regio en de zichtbaarheid en herkenbaarheid van Renkum werkt naar beide kanten versterkend. Ook om de lokale economie en de werkgelegenheid te stimuleren is het van belang het Renkums product meer uit te dragen en te vermarkten als toeristische bestemming. Wij gaan daarom inzetten op:

- Meer halen uit de samenwerking met RBT KAN en concrete afspraken maken over het vermarkten van het Renkums product, in afstemming met het Toeristisch Platform Lage Veluwe. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het zichtbaar maken van non-profit organisaties in de VVV-app. Momenteel zijn voorzieningen alleen zichtbaar als hiervoor betaald wordt.
- Het beter vermarkten van ons toeristisch product onder onze inwoners zodat zij als ambassadeurs van Renkum kunnen fungeren.
- Ondersteunen en faciliteren evenementen met economisch belang die Renkum beter op de kaart zetten, zoals de Airborne Wandeltocht en de Giro d'Italia.
- Een eerder geuite wens van de ondernemers is een website voor het toeristisch recreatieve aanbod in Renkum. Gedacht werd aan uitbreiding van de gemeentelijke website. Toeristen zoeken echter op een andere manier naar informatie en komen daarbij zelden of nooit uit bij de gemeentelijke website. Als uit het toeristisch platform blijkt dat deze behoefte nog steeds bestaat, dan is hiervoor een eigen website nodig. Deze website kan gelinkt worden aan de gemeentelijke website en ook de site van het RBT KAN en de VVV kunnen hiernaar verwijzen.
- Met goede profilering zijn nog veel positieve effecten te behalen. Hiermee kunnen we Renkum nog beter op de kaart zetten. Dat kunnen we natuurlijk niet alleen, daar gaan we aan werken samen met partners. De accenten en de focus voor de marketingstrategie stemmen we af met het Toeristisch Platform Lage Veluwe. Hierbij valt te denken aan een digitaal platform voor links naar evenementen, nadrukkelijker communicatie om de bekendheid van Renkum te verstevigen, startpunten bieden voor daguitjes, etc. Samenwerking kan ook gezocht worden met diverse partijen vanuit de sector wonen (bijv. makelaars) waar ook de wens bestaat tot een goede profilering van (wonen in) Renkum te komen.

Bedrijven- terreinen

Laten we zuinig zijn op onze bedrijven en ervoor zorgen dat de bedrijventerreinen er goed bij liggen. Dan kunnen ondernemers doen waar ze goed in zijn: ondernemen.

– Henk Aalders, bedrijfscontactfunctionaris gemeente Renkum

WAT EN WAAROM

Bedrijventerreinen: belangrijk voor de gemeente

De gemeente heeft vier bedrijventerreinen: Schaapsdrift in Renkum, Cardanuslaan in Doorwerth, Veentjesbrug in Heelsum en Klingelbeekseweg in Oosterbeek. Daarnaast zijn er nog enkele terreinen in particulier bezit, zoals De Hes West (onderdeel van Arnheems Buiten) en Vogelweg in Oosterbeek, Parenco en Reijmerweg in Renkum, Schut in Heelsum en de Oude Steenfabriek in Doorwerth. De gemeentelijke terreinen zijn gemengde locaties met voornamelijk lokale bedrijven.

Werkgelegenheid

In totaliteit zijn de bedrijventerreinen goed voor ruim 9 procent van onze totale werkgelegenheid (946 arbeidsplaatsen in juni 2016). Een groot deel van deze werkgelegenheid wordt door inwoners uit de gemeente Renkum ingevuld. Het belang van de terreinen voor de lokale economie is daarom groot. Naast de directe werkgelegenheid zorgen de bedrijven op de terreinen ook voor werk bij andere bedrijven. Op vergelijkbare terreinen is de gemiddelde multiplier 0,5: elke baan levert nog zo'n 0,5 banen bij (toeleverende) bedrijven. Al met al gaat het dan naar schatting om nog zo'n 500 banen.

Regionaal

De vraag naar werklocaties (bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel) is de laatste jaren fors afgenomen en er is een groot overaanbod aan bedrijventerreinen, ook in de regio Arnhem-Nijmegen. In onze regio wordt geprobeerd het teveel aan aanbod van werklocaties aan te pakken om zo te zorgen voor een gezond evenwicht tussen vraag en aanbod in 2020. In 2017 moet dit leiden tot een Regionaal Programma Werklocaties (RPW). Het is een complex traject met voor sommige gemeenten flinke (financiële) gevolgen. Voor Renkum heeft het RPW geen gevolgen voor de terreinen Veentjesbrug, Cardanuslaan, Schaapsdrift en Klingelbeekseweg. Het RPW gaat wel in op De Hes West.

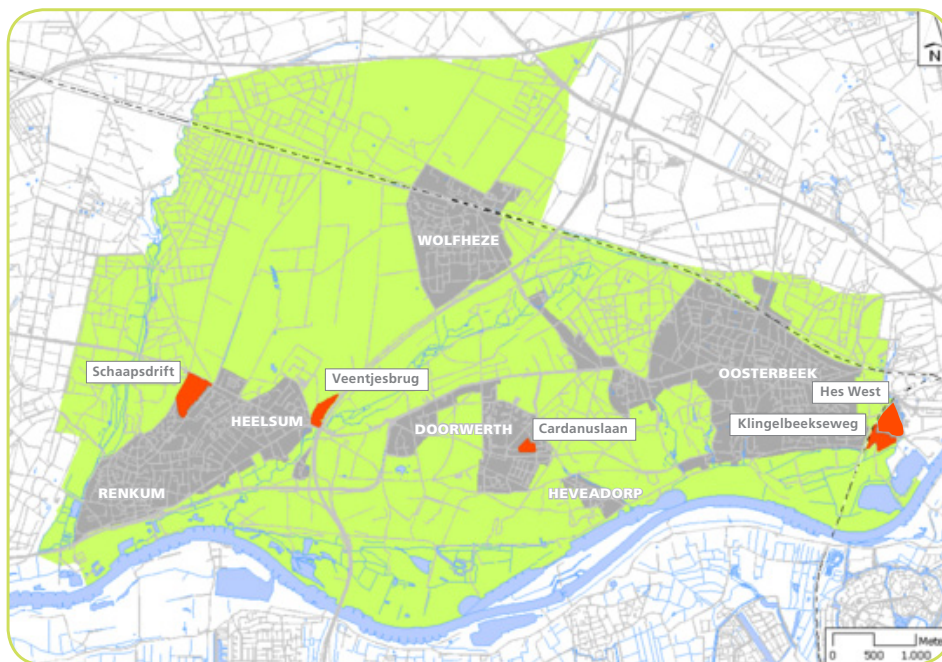
De Hes West en het concept-RPW

De Hes West is het Renkumse deel van Arnheems Buiten dat is bestemd voor bedrijven en kantoren in de Energie en Milieutechnologie (EMT). Het terrein staat voor 96% leeg. Begin 2017 is het gehele terrein in de verkoop gegaan. In het RPW wordt gesteld dat het terrein niet toekomstbestendig is. Zo staat er in het RPW dat De Hes West voor de toekomstige vraag naar bedrijventerreinen voor de clusters industrie en bouw (waaronder EMT), transport en logistiek en handel en consumentendiensten minder geschikt is. Voor het cluster dienstverlening (communicatiebedrijven, bank- en verzekeringswezen, uitzendwezen, tertiair overig (excl. Horeca), zorg en overheid) is De Hes West geschikt bevonden. De toekomstbestendigheid voor dienstverlening is in de huidige staat en met de huidige bestemming echter niet groot. Bovendien zijn er voldoende zeer geschikte terreinen in de regio beschikbaar die zowel kwantitatief als kwalitatief aan de toekomstige vraag kunnen voldoen.

Koesteren wat we hebben

De beschikbare ruimte op onze bedrijventerreinen is beperkt. Er zijn geen uit te geven kavels meer. Het is daarom van extra belang dat we ervoor zorgen dat onze bedrijventerreinen vitale plekken zijn waarop onze bedrijven optimaal kunnen functioneren. Dit vergt aandacht van de ondernemer zelf, maar ook van de gemeente. Wij streven naar aantrekkelijke, kwalitatief hoogwaardige bedrijventerreinen passend bij de aard en schaal van Renkum en naar het behouden en stimuleren van de groei van onze bedrijven. Wij zetten daarbij in op het koesteren van de bestaande bedrijvigheid. Onze speerpunten:

1. Blijven inzetten op herstructurering en revitalisering
2. Nieuwe ontwikkelingen op De Hes West
3. Geen actieve acquisitie
4. Inzetten op vermindering van de leegstand
5. Positieve houding t.o.v. regionale afstemming

1. BLIJVEN INZETTEN OP HERSTRUCTURERING EN REVITALISERING

Om ervoor te zorgen dat onze terreinen optimaal worden ingericht voor de groei en bloei van de bestaande bedrijven, zijn herstructurering en revitalisering van groot belang. In 2013 is het herstructureringsproject voor de Klingelbeekseweg, Veentjesbrug, de Cardanuslaan en Schaapsdrift van start gegaan. In de periode tot maart 2018 worden nog verschillende deelprojecten uitgevoerd.

Schaapsdrift

De maatregelen uit het uitvoeringsplan zijn bij de Schaapsdrift gericht op het aanpakken van de parkeer- en verkeerssituatie, het aanbrengen van nieuwe beplanting, het aanleggen van een glasvezelnetwerk en het verbeteren van de openbare ruimte. Alle maatregelen zijn getroffen. Ondernemers krijgen steeds meer zeggenschappen over en verantwoordelijkheid voor hun bedrijventerrein, passend bij de besturingsfilosofie. De Stichting Schaapsdrift kent inmiddels een voorlopig dagelijks bestuur. De gemeente vervult daarin een adviserende rol, maar maakt uiteindelijk wel een terugtrekkende beweging.

Cardanuslaan

Op de Cardanuslaan gaat het vooral om maatregelen aan en bij de weg. Het parkeren wordt gereguleerd, de voetpaden verbeterd en er worden bomen geplant. Ook kunnen ondernemers gebruik maken van de subsidie voor gevelverbetering. In de zomer van 2017 is het project afgerond.

Klingelbeekseweg

Deze locatie wordt getransformeerd in een werklandschap: werken en wonen worden gecombineerd. Het blijft een bedrijventerrein, maar er kan ook gewoond worden. De wens is het terrein qua uitstraling en infrastructuur op een hoger niveau te brengen. Tot op heden is het echter niet gelukt alle pandeigenaren achter de gewenste ontwikkeling te krijgen. Twee grote bedrijven passen niet in de toekomst van het bedrijventerrein. De onderhandelingen over het verplaatsen van deze bedrijven zijn in 2016 op een lager pitje gezet, maar worden in 2017 hervat. Een nieuw element in de discussie over de toekomst van de Klingelbeekseweg is de herontwikkeling van De Hes. We streven ernaar beide terreinen in samenhang te ontwikkelen.

Veentjesbrug

De ontwikkelingen op de Veentjesbrug staan in verband met dat wat er op de Klingelbeekseweg gebeurt. Aan de Veentjesbrug wordt gedacht als 'opvanglocatie' voor bedrijven die op de Klingelbeekseweg niet langer als passend worden beschouwd. Dat er op de Klingelbeekseweg geen concrete stappen zijn gezet, is

de reden dat er op de Veentjesbrug nog niets is veranderd. Er ligt een nieuw bestemmingsplan. Deze wordt naar verwachting in de eerste helft van 2017 vastgesteld.

2. NIEUWE ONTWIKKELINGEN OP DE HES WEST

Begin 2017 is het gehele HES-terrein in de verkoop gegaan. De gemeente Renkum heeft een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten meegegeven voor eventuele toekomstige ontwikkelingen. Dit geeft potentiële kopers informatie over de denkrichting van de gemeente, zodat zij zich een beeld kunnen vormen van de mogelijkheden. Arnhem heeft in 2016 besloten om de Hes Oost te transformeren naar woningbouw.

Randvoorwaarden:

- Een invulling met een mix van wonen en kleinschalige bedrijfsruimte;
- Mogelijkheid voor tijdelijke invulling;
- Bij voorkeur gezamenlijke planvorming met de Klingelbeekseweg;
- Eventuele woningbouw zal vooral voorzien in de woningbouwbehoefte van Arnhem;
- Afstemming met de ontwikkelingen op het Arnhemse deel van De Hes;
- Geen verdere verdichting met bebouwing en verharding;
- Geen toename van het totale oppervlak van de gebouwen en parkeerterrein;
- Autoverkeer passend bij huidige infrastructuur;
- Parkeerbehoefte binnen het plangebied voorzien;
- Ontwikkelingen doen recht doen aan de ligging, historie en landschappelijke waarden van het terrein;
- Voorkeur voor een ontwikkeling met kansen tot verduurzaming.

Wanneer er een koper is en deze medewerking vraagt van de gemeente, komt de bestuurlijke besluitvorming aan de orde waarbij de gemeenteraad de uiteindelijke kaders vaststelt.

3. GEEN ACTIEVE ACQUISITIE

Acquisitie van bedrijven wordt niet actief opgepakt. Het ontbreekt hiervoor aan ambtelijke capaciteit. Als de mogelijkheid zich voordoet, zullen we uiteraard proberen bedrijven te verleiden naar Renkum te komen. We richten ons op de bestaande bedrijven, ook omdat we geen uitgeefbare terreinen hebben. Regionale acquisitie is in handen van Oost NV, maar ook de Economic Board (een regionale samenwerking tussen het bedrijfsleven, onderwijs en overheid) speelt hierin een rol. Wanneer nieuwe bedrijven zich in onze regio vestigen, levert dit ook werkgelegenheid op voor onze inwoners.

4. INZETTEN OP VERMINDERING VAN DE LEEGSTAND

De leegstand op de terreinen is, met uitzondering van De Hes West, beperkt. Alle terreinen kennen een leegstand van minder dan 5%. Alleen de leegstand op de Cardanuslaan ligt iets hoger. Toch is en blijft leegstand een punt van aandacht. Een leegstaand pand heeft niet de gewenste uitstraling en draagt niet bij aan de werkgelegenheid. Het bij elkaar brengen van vraag en aanbod is echter een rol van de vastgoedsector zelf. De bedrijfscontactfunctionaris en het Ondernemersloket spelen hierin echter wel een signalerende en verbindende rol. Zij zijn aanspreekpunt voor bedrijven en voor eventuele doorgeleiding naar makelaars.

5. POSITIEVE HOUDING T.O.V. REGIONALE AFSTEMMING

Een evenwichtig aanbod van werklocaties is voor alle gemeenten in de regio van belang. In het RPW-traject vindt de regionale afstemming plaats. Zolang er sprake is van overaanbod kan er geen nieuw bedrijventerrein meer worden ontwikkeld terwijl dat soms wel nodig is om tegemoet te kunnen komen aan goede en kansrijke initiatieven voor onze regio. Het toewerken naar een evenwichtig aanbod van werklocaties kan alleen door middel van regionale afstemming. Het bieden van mogelijkheden voor kansrijke bedrijven is ook van belang voor onze inwoners in het kader van het werkgelegenheid. Wij staan daarom positief tegenover regionale afstemming, reservering van (beperkte) financiële middelen om deel te kunnen nemen aan regionale onderzoeken en trajecten en voortzetting van actieve deelname in regionale overleggen, zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Zorg- economie

vergrijzing
gezondheidszorg
dienstverlening
kennisinstellingen
kansen
ondernemingsvormen
samenwerking
verbinding
werkgelegenheid
zorginstellingen
vestigingsplaatsfactor
zorgondernemers
initiatieven
toekomst

WAT EN WAAROM

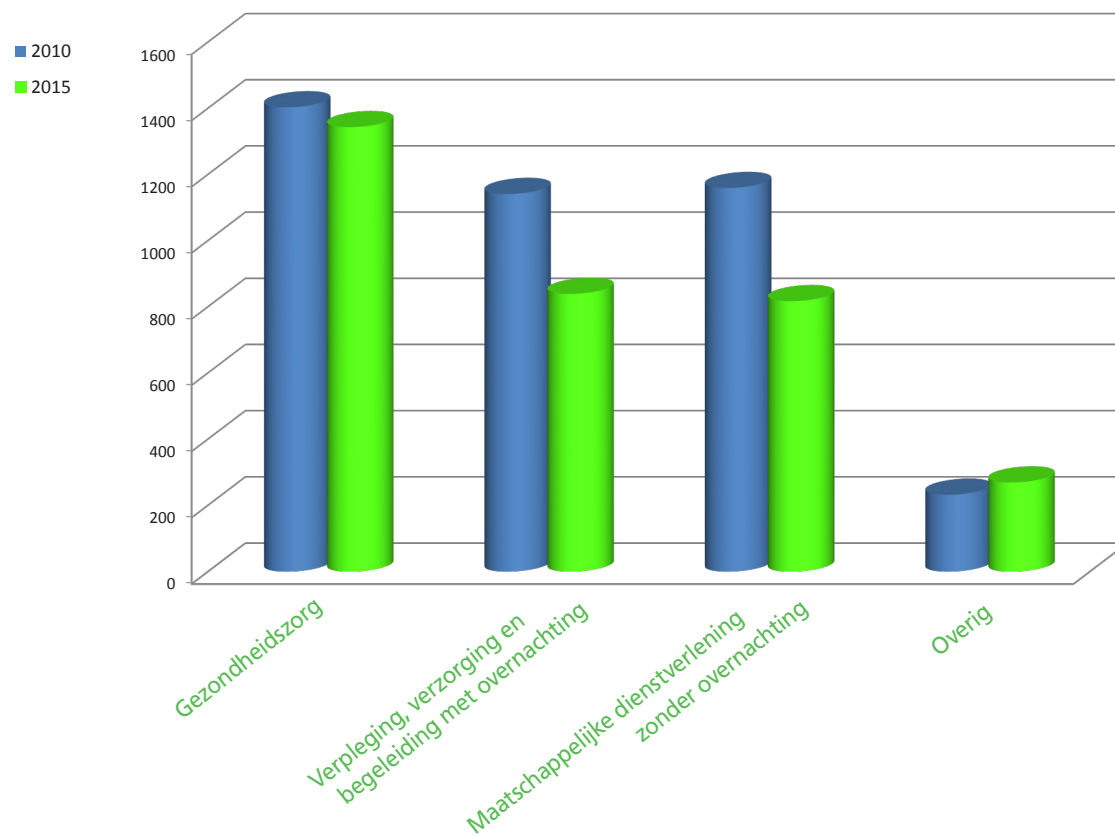

Zorgeconomie

Zorgeconomie is een breed begrip en lastig af te bakenen. Het omvat in principe alle economische activiteiten die direct of indirect een relatie hebben met zorg. Zorgeconomie is dus meer dan alleen gezondheidszorg, zorg en welzijn. Dit kan zijn in de toeleverende industrie (bv. medische technologie, laboratoria, gezonde voeding), de zakelijke dienstverlening (bv. ICT, verzekeringen), handel in gezondheidsproducten, kennisinstellingen, het onderwijs of de zorggerelateerde diensten.

Zorg is een economische sector met toekomst. De zorguitgaven nemen meer dan gemiddeld toe, de werkgelegenheidsgroei is groot, het aantal ondernemingen neemt sterk toe en er is sprake van steeds meer nieuwe ondernemingsvormen en zelfstandig ondernemerschap. De toenemende vraag naar zorg en het thema gezondheid bieden dan ook kansen voor Renkum om hiervan economisch te profiteren. Want ook in Renkum is de zorg een belangrijke economische sector. Hoewel er een daling in de werkgelegenheid plaatsvond tussen 2010 en 2015 van 640 banen zit nog steeds een derde van de totale werkgelegenheid in de zorgsector! Renkum huisvest namelijk een aantal grote instellingen uit de zorgsector zoals het Dr. Leo Kannerhuis, Pro Persona en Pluryn. Het belang voor de werkgelegenheid is dus groot maar tegelijkertijd legt de aanwezigheid van zoveel zorginstellingen financiële druk op het sociaal domein.

Aantal arbeidsplaatsen in de zorgsector in de gemeente Renkum

Kansen

- Landelijk zien we een verdergaande vergrijzing en daardoor zal in de toekomst de vraag naar zorg nog altijd toenemen. Renkum heeft de top van de vergrijzing reeds achter de rug. De aanwezigheid van veel ouderen biedt in de toekomst naast groeiende maatschappelijke én gemeentelijke taken (mede door decentralisatie) ook een economische kans voor het ondersteunen van vernieuwende initiatieven die kunnen leiden tot meer bedrijvigheid en werkgelegenheid. Bedrijven kunnen met hun product of dienst inspelen op mogelijkheden in de zorg economie.
- Het aanbod van wellness diensten en producten is sterk groeiende. Het gaat hierbij om lichamelijke inspanning (sport) en ontspanning (sauna, beauty, voeding) en geestelijke verzorging (yoga, zen). Er liggen hier duidelijke raakvlakken met de zorgsector maar ook met horeca en recreatie en toerisme. Renkum is hiervoor bij uitstek geschikt gezien de groene omgeving, de ligging nabij stedelijk gebied, de vergrijzing, het aantal zorginstellingen. Enkele jaren geleden hebben studenten van de HAN een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de mogelijkheden voor een grootschalige wellness accommodatie. Dit was destijds niet haalbaar. Een meer kleinschaligere opzet zou wellicht wel kans van slagen hebben. De rol van de gemeente hierbij is echter stimulerend en faciliterend, niet initiërend.
- Dienstverlening aan huis is een groeiende markt. Daarnaast is er steeds meer behoefte aan vakantie mogelijkheden voor mensen die in meer of mindere mate zorg nodig hebben en toch met hun partner of gezin op vakantie willen. Dit biedt kansen voor Renkum om hier op in te spelen.

Wat gaan we doen?

- Het stimuleren van samenwerking tussen ondernemers in toerisme en recreatie en de zorgondernemers binnen onze gemeente. MKB en de zorgsector zoeken elkaar niet vanzelfsprekend op, wij kunnen als gemeente dit stimuleren zodat beide sectoren met elkaar in gesprek raken. Een voorbeeld hiervan is de combinatie van het bieden van dagbesteding voor de horeca in het Renkums Beekdal. Het Platform Toerisme Lage Veluwe kan hierin een rol spelen.
- Het beter uitdragen van het aantrekkelijke vestigingsklimaat voor zorg gerelateerde bedrijvigheid (o.a. op website). De aanwezigheid van grote spelers in Renkum kan een vestigingsplaatsfactor zijn voor nieuwe zorg gerelateerde bedrijvigheid (zoals maaltijdbezorgers en wasserijen).
- Meer integraliteit binnen de gemeente tussen WMO, sport, toerisme en recreatie, natuur en milieu kan leiden tot meer synergie en rendement. Op beleidsmatig niveau wordt al zoveel mogelijk integraal gewerkt. In de uitvoering kan het Ondernemersloket, bij vragen van bedrijven, een rol spelen in de verbinding tussen de verschillende beleidsvelden.

Duur- zaam- heid

bedrijventerreinen
maatregelen
initiatieven
regio
stimuleren
activiteiten
vestigingsklimaat
ondersteunen
verbindingen
energie
parengo
Groene
Fairtrade
werkgroep
verduurzaming
producten
werkgelegenheid
evenementen
routekaart
bedrijvenbijeenkomsten
duurzaamheid
papierindustrie
CO2
subsidie

Als je goed op duurzaamheid let, gaan de kosten naar beneden.

– Geert Wassens - directeur Parengo

WAT EN WAAROM

Duurzame economie

Het duurzaamheidsdenken is de 'geitenwollen sokken' fase al lang voorbij. Op alle niveaus wordt gewerkt om toekomstige generaties een leefbare planeet te bieden. De veelheid aan initiatieven, ambities, voorname-ns en de enorme reikwijdte van het begrip duurzaamheid maakt het lastig om duurzaamheid duidelijk te omschrijven. Om als gemeente te kunnen focussen op kansrijke ontwikkelingen is een visie op duurzaamheid nodig, naast continue aandacht voor duurzaamheid binnen elk beleidsterrein.

Duurzaamheid is een economische groeisector met veel innovaties en kennisontwikkeling. Volgens het CBS dragen duurzame activiteiten steeds meer bij aan de werkgelegenheidsgroei. Vooral de duurzame energie-sector en alle bedrijvigheid die daar omheen hangt (industrie, bouw en in mindere mate zakelijke dienstverlening) deed het de afgelopen jaren goed. Energiebesparing en -opwekking levert dus extra banen op. Verduurzaming van onze bedrijven en woningen zal ook in Renkum voor extra werkgelegenheid zorgen en een bijdrage leveren aan de lokale economie.

Wij hebben de ambitie om in 2040 een klimaatneutrale gemeente te zijn en om de CO₂ footprint van de gemeentelijke organisatie te verminderen. De eerste stappen naar minder energieverbruik binnen de gemeente zijn al gezet.

Vanuit de programma's Economie en Energie en Klimaat streven wij naar verduurzaming van de economie, bedoeld om duurzaamheidsinitiatieven uit de markt verder te stimuleren. Daarbij is er aandacht voor verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen, het scheppen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat en het stimuleren van groene werkgelegenheid. Vanuit economie worden deze doelstellingen onderschreven.

Bevorderen energiebesparing bij bedrijven

De bedrijven zijn voor meer dan de helft verantwoordelijk voor alle CO₂ uitstoot in de gemeente Renkum. Zowel bij grote als bij kleinere bedrijven is er veel mogelijk om de CO₂ productie terug te dringen. Investerings in energiebesparende maatregelen verdienen zich over het algemeen redelijk snel terug. Bedrijven vanaf een middelgroot energieverbruik (> 50.000kWh) zijn verplicht om de energiebesparingsmaatregelen te nemen. Daarvan is aangetoond dat de investering daarin zich binnen vijf jaar terugverdient (Activiteitenbesluit Wet Milieubeheer).

De aanpak omvat in eerste instantie voorlichting en voorstellen voor financiering voor (middel)grote bedrijven, die terugverdiend worden door besparing. Achterblijvers worden na een bepaalde periode gecontroleerd en verplicht de maatregelen te nemen.

Verduurzaming bedrijventerreinen: energiebesparing en -opwekking

De concentratie van bedrijven op bedrijventerreinen biedt samenwerkingsmogelijkheden om energiebesparing te realiseren zoals uitwisseling van restwarmte en –koude, gezamenlijk realiseren van zonne-energie op daken, delen van elektrische voertuigen. Uit de praktijk blijkt dat het hebben van een actieve kring van ondernemers die samen de handen ineenslaan in de vorm van een parkmanagementorganisatie een belangrijke voorwaarde is voor het succes van duurzame initiatieven. Op onze terreinen is echter nog geen georganiseerde samenwerking. Alleen op Schaapsdrift zijn de eerste stappen naar samenwerking gezet. Verduurzaming van bedrijventerreinen is daarom een ambitie voor de langere termijn maar op korte termijn niet haalbaar. Voor een succesvol proces moet het initiatief straks van de ondernemers zelf komen. Op individueel bedrijfsniveau kunnen we als gemeente wel een stimulerende rol hebben.

Circulaire economie

Het creëren van een circulaire economie is de volgende stap in het duurzaamheidsdenken. In het huidige tijdsgewricht zijn economie en milieu onlosmakelijk met elkaar verbonden. Circulaire economie en energietransitie zijn essentiële factoren voor de economie geworden. VNO-NCW en bedrijvenverenigingen vragen aan de overheden in de regio dit onderwerp nadrukkelijker op de bestuurlijke agenda te zetten. Achterliggende redenen zijn kostenbeheersing op grondstoffen en energie, versterking van internationale concurrentie positie, innovatie, nieuwe bedrijvigheid door nieuwe producten en markten en het aantrekken van kenniswerkers in deze en hieraan gelieerde bedrijvigheid en toename van de werkgelegenheid.

Binnen onze gemeente is dit op dit moment met name in beeld bij de papierindustrie. Renkum is daarom een van de partners in De Groene Hub (DGH), samen met Arnhem, Nijmegen, Lingewaard, Duiven, provincie Gelderland, en Oost NV. DGH is een regionaal samenwerkingsverband met als doel de circulaire economie en biobased economy in de regio te stimuleren. De Groene Hub is een erkend onderdeel van de MIRT Gebiedsagenda Arnhem Nijmegen. Het belangrijkste motief voor deze agenda is de economische versterking van de regio.

De Groene Hub 3.0 wil een versnelling geven aan de circulaire economie, bio-based economy en het opwekken van duurzame energie op de zes regionale hubs: de bedrijventerreinen IPKW Arnhem, TPN-West Nijmegen, Innofase Duiven, papierindustrie Renkum, Next Garden Lingewaard en Park Lingezegen. Op deze locaties zijn grote (internationale) partijen actief die, net als de regio, de overstap (willen) maken naar een circulaire economie. Tot die partijen behoren o.a. ARN, AVR, ENGIE, SUEZ en Parenco. De papierindustrie neemt hierin een centrale positie en daarom is de gemeente Renkum betrokken bij DGH.

Papierindustrie

Parenco en Schut Papier zijn belangrijke spelers en zij hebben een rol in de verduurzaming van de regio en het ontwikkelen van projecten op dit vlak. De papierindustrie heeft in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in hergebruik van grondstoffen, energiebesparing en de inzet van duurzame energie. Een volgende stap is de verduurzaming van de belangrijkste grondstof (pulp). Houtvezels worden nu nog grotendeels aangevoerd vanuit de Europese bossen, maar als alternatief is het gebruik van grasvezels in ontwikkeling. Parenco en Schut Papier Renkum spelen hierin een belangrijke rol, maar ook elders in de regio zijn de aanplant van en het verzamelen/oogsten van gewassen aan de orde.

Dat doen we samen met de gemeenten Arnhem, Duiven, Lingewaard en Nijmegen, de provincie Gelderland, en Oost NV. Kenniscentra die zijn betrokken zijn de Radbouduniversiteit, WUR, HAN, Van Hall Larenstein. De ondernemers zijn vertegenwoordigd door Stichting KIEMT en VNO-NCW. De bedoeling is dat steeds meer professionals in meerdere organisaties de circulaire economie gaan versterken.

Duurzaamheidsacties

- Stimuleren en ondersteunen van bedrijven met duurzame initiatieven, zowel op bedrijventerreinen als op andere locaties. Initiatieven van ondernemers met plannen voor verduurzaming moeten op steun van de gemeente kunnen rekenen. Daarom faciliteren en stimuleren wij waar mogelijk dergelijke initiatieven. De bedrijven zelf zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor vergroening en energiebesparing.
- Opnemen van duurzaamheid als thema bij de jaarlijkse brede bedrijvenbijeenkomsten.
- Promoten van duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen via het Ondernemersloket, de website (verwijzing naar sites met informatie over duurzaam ondernemen zoals Ondernemersplein.nl) en tijdens de contacten met de bedrijven (bedrijfsbezoeken, bedrijvenbijeenkomsten).
- Onderzoeken of een cursus Duurzaam Ondernemen, aangeboden door de gemeente Renkum zinvol kan zijn. Er zijn voorbeelden in het land waarbij dit vooral bij kleine ondernemers heeft geleid tot vele praktische duurzaamheidsacties.
- Samen met de beleidsmedewerker Energie en Klimaat opzetten van een uitvoeringsprogramma Duurzame Economie en hier de inhoudelijke verbanden te leggen tussen beleidsvelden duurzaamheid en economie en de samenwerking tussen beide thema's bevorderen, zoals de verduurzaming van (een van) onze bedrijventerreinen.
- Flexibele houding van de gemeente bij nieuwe initiatieven en vergunningverlening op het vlak van duurzaamheid.
- Blijvend partnership De Groene Hub
 - Ten behoeve van de ontwikkelingen bij de papierindustrie aangesloten blijven bij DGH om zo onze bedrijven te kunnen ondersteunen (informatie, netwerken, subsidie-aanvragen, verbinden van partijen etc);
 - Actief gebruik maken van de kennis en kunde aanwezig binnen DGH;
 - Verbindingen leggen waar mogelijk tussen onze bedrijven en de partijen betrokken bij DGH. Dit gebeurt nu al bijvoorbeeld door een subsidieaanvraag voor Parenco voor vervoer van bermgras over water.

HOE

- Faciliteren en ondersteunen aanvraag provinciale subsidie Hooijer/Parencó ten behoeve van vervoer van biomassa over water in plaats van over de weg.
- Faciliteren en ondersteunen van het project Geothermie bij Parencó.
- Renkum doet mee met de regionale aanpak van VNO/NCW, MKB en de ODRA gericht op aanpak energiebesparing bij middelgrote bedrijven.
- Naast de aanpak van vooral middelgrote bedrijven start in 2017 ook een regionale aanpak via de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) van kantoren, scholen, sportinstellingen en zwembaden, met financiële ondersteuning door het Rijk en Provincie.
- Wij staan open voor initiatieven die bijdragen aan een circulaire economie. Waar mogelijk faciliteren wij deze.

WAT EN WAAROM

Fairtrade

In 2012 is de gemeente Renkum Fairtrade gemeente geworden. Een eervolle titel die aangeeft dat onze gemeente veel aandacht besteedt aan fairtrade oftewel eerlijke handel. De gemeente werkt hierin samen met bedrijven en burgers om de verkoop en de promotie van eerlijke producten te vergroten. De titel behouden is niet vanzelfsprekend, daar moet continue in geïnvesteerd worden. Om dit te doen is er een werkgroep Fairtrade in het leven geroepen. De werkgroep stimuleert winkels, instellingen en bedrijven om Fairtrade producten in hun assortiment op te nemen resp. te serveren. Ook het organiseren van evenementen en acties – bijv. tijdens de Fairtrade week en de dag van de Renkumse inwoner – behoort tot de taken van de werkgroep.

Elke twee jaar wordt er in de vorm van een audit vastgesteld of er voldoende Fairtrade producten in winkels, restaurants etc. aangeboden worden.

De werkgroep functioneert in zekere zin als verlengde van het gemeentebestuur en krijgt hiervoor een bescheiden jaarlijks budget. Dat budget wordt gebruikt voor het organiseren van activiteiten en evenementen en om materialen te bekostigen (bordjes, drukwerk etc.).

Door middel van een convenant is de samenwerking tussen gemeente en werkgroep verankerd. De werkzaamheden van de werkgroep zijn niet vrijblijvend: wederzijdse verplichtingen en de aanspraken op gemeentelijke subsidie zijn vastgelegd. De bedrijfscontactfunctionaris is lid van de werkgroep. Dat maakt het mogelijk snelle verbindingen te leggen tussen werkgroep en gemeente.

Behoud Fairtrade titel

We stellen ons tot doel de Fairtrade titel te behouden. Wat gaan wij daarvoor doen?

- Het actief oproepen van onderwijsinstellingen, horeca, bedrijven en organisaties om mee te doen aan Fairtrade activiteiten en hen aanmoedigen hun assortiment uit te breiden met fairtrade-producten;
- Continueren deelname bedrijfscontactfunctionaris in de werkgroep Fairtrade;
- Continueren subsidie aan werkgroep Fairtrade;
- Het tweejaarlijks organiseren van een bijeenkomst/evenement, dat in het teken staat van het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Detailhandel

Laten we de samenwerking tussen ondernemers en andere belanghebbenden stimuleren. Leegstand is niet goed voor de uitstraling. Daar moeten we ons met z'n allen voor inzetten.

- Thijs de Bruijn - Voorzitter Ondernemend Oosterbeek

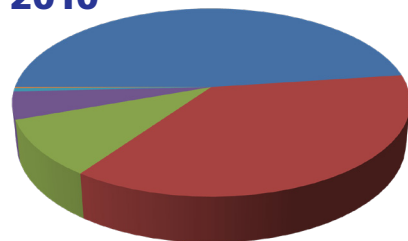
WAT EN WAAROM

Van vitaal belang

De detailhandel is van vitaal belang voor het behoud van een goed voorzieningenniveau in onze dorpen. Daarnaast heeft de detailhandel ook een belangrijke functie voor bezoekers (toeristen en recreanten) van onze gemeente. Ook qua werkgelegenheid levert de detailhandel een niet geringe bijdrage van ruim 11 procent aan de totale werkgelegenheid (cijfers uit 2015). Het grootste aandeel vinden we in Oosterbeek (ruim 5%) en Renkum (ruim 4%). Een kleine 60 van de bijna 1200 banen in de detailhandel zit hiervan in de internetdetailhandel (in 2010 lag dat bijna 40% lager).

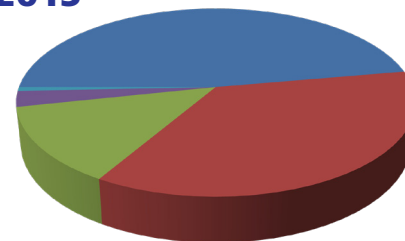
Aantal arbeidsplaatsen in de detailhandel

2010

1182

2015

1186

- Oosterbeek
- Renkum
- Doorwerth
- Heesum
- Wolfheze
- Heveadorp

Een dynamische sector

De detailhandel is aan grote veranderingen onderhevig door diverse trends en ontwikkelingen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om schaalvergroting, branchevervaging, nieuwe winkelconcepten, vergrijzing en veranderend consumentengedrag (o.a. webwinkelen). We zien die veranderingen terug in de winkelcentra waar vertrouwde concepten verdwijnen en leegstand steeds zichtbaarder en nijpender wordt, ook in onze gemeente. Reden genoeg om de detailhandel als speerpunt in deze nota op te nemen. Wij gaan samen met vastgoedpartijen, ondernemers en andere belanghebbenden de schouders er stevig onder zetten om onze winkelcentra levensvatbaar te houden en het voorzieningenniveau dat zo belangrijk is voor onze inwoners, te behouden.

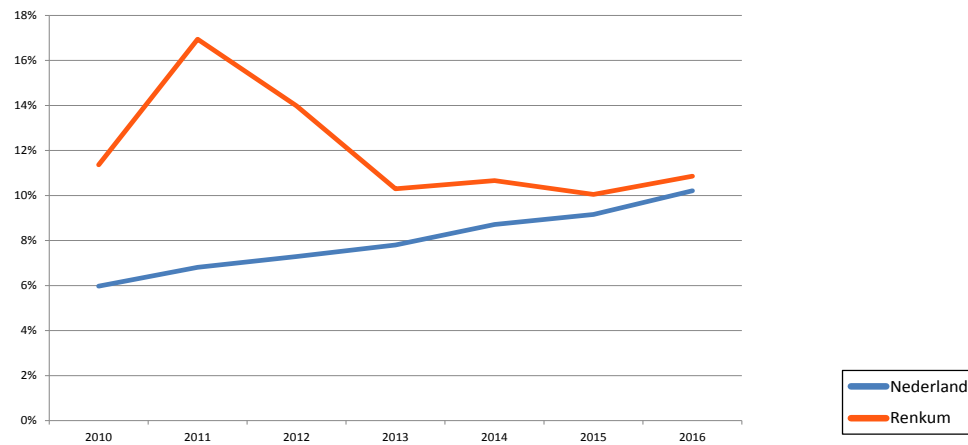

Leegstand

Steeds meer winkelpanden staan leeg. Dat is een landelijke trend die ook in Renkum zichtbaar is. Oorzaken zijn o.a. structureel overaanbod, verdere groei van aankopen via internet en vergrijzing van ondernemers. Ook de bevolkingsopbouw heeft invloed op de leegstand.

In Renkum schommelt de leegstand in de periode van 2013 tot 2016 tussen de 10 en 11 procent (Bron: Locatus, bewerking Planbureau voor de Leefomgeving). Met name het centrum van Renkum wordt al enige jaren gekenmerkt door een hoge leegstand. In 2016 was dat 16,7% (1.830 m²). Het landelijk gemiddelde lag op dat moment op 10,2%. Ook in Oosterbeek is het van belang na te denken over de mogelijkheden om het centrum te versterken. Hiermee gaan we aan de slag met de winkelvisie voor Oosterbeek.

Leegstandspercentage Renkum en Nederland tussen 2010 en 2016

Toekomstvisies centrum Renkum en centrum Oosterbeek

Om gezamenlijk te werken aan een aantrekkelijk winkelcentrum is in 2016 de Toekomstvisie en Actieplan Renkum Centrum 'Samen voor een Kloppend Winkelhart' gemaakt. Hierin zijn de acties voor het centrum van Renkum opgenomen. Begin 2017 is een vergelijkbaar traject voor Oosterbeek gestart, ook hier in nauwe samenwerking met ondernemers, vastgoedpartijen, horeca en andere betrokkenen. Kernvraag in beide onderzoeken is hoe de positie en aantrekkingskracht van het centrum kunnen worden versterkt en welke toekomstmogelijkheden er bestaan voor detailhandel, horeca en dienstverlening. Het traject in Oosterbeek wordt afgerond in de zomer van 2017.

Acties voor Renkum Centrum

Niet alleen de gemeente, ook ondernemers en pandeigenaren zijn verantwoordelijk voor de acties in het centrum van Renkum. Een nauwe samenwerking tussen de partijen is hiervoor een belangrijke vereiste. Het gaat hier om de volgende acties:

Gemeente:

- Integratie discountsupermarkt in centrum
- Inrichting en uitstraling openbare ruimte
- Ondernemersloket
- Visie 'Wonen in het centrum'

Ondernemers:

- Verhogen binding lokale inwoners
- Toeristische functie versterken
- Marketing en communicatie centrum
- Activiteiten en evenementen

Pandeigenaren:

- Vermindering leegstand (bijv. tijdelijke invulling)
- Acquisitie nieuwe bedrijven
- Gevelverbeterplan

Wij willen graag ons voorzieningenniveau voor onze inwoners op peil houden. Tegelijkertijd streven wij naar een sterk ondernemersklimaat voor onze winkeliers. De detailhandel is een dynamische sector en ondernemers moeten alert inspelen op de ontwikkelingen om gezond te blijven. Knelpunten moeten worden aangepakt en kwaliteiten en kansen worden benut. Hiervoor is een goede samenwerking tussen de gemeente en ondernemers noodzakelijk. Wij zetten daarom in op de volgende strategieën:

- **Behoud en versterken van het voorzieningenniveau voor onze eigen inwoners**
 - Met name de kernen Oosterbeek en Renkum hebben een sterke lokale verzorgingspositie, ieder met een geheel eigen identiteit. Met name Oosterbeek heeft ook een aantrekkingskracht voor toeristen en recreanten en bezoekers uit Arnhem Noord. Het behoud van het voorzieningenniveau in Oosterbeek en Renkum is een belangrijk item bij de toekomstvisies voor Renkum (afgerond) en Oosterbeek.
 - De kleinere kernen Heelsum en Doorwerth (incl. Heveadorp) zijn in staat de belangrijkste dagelijkse behoefte van hun inwoners in te vullen. Deze economische vitaliteit willen we graag behouden. We willen daarom structureel in overleg met de winkeliersverenigingen en de dorpsplatforms (Via het Ondernemersloket en de BCF).
- **Actief inzetten op leegstandsbestrijding in de winkelcentra van Renkum en Oosterbeek**
 - Flexibeler bestemmen
 - Visie 'Wonen in het centrum' (Renkum)
 - Ruimte voor nieuwe concepten
 - Leegstandsmaskering en tijdelijke invulling
 - Actieve samenwerking met ondernemers(verenigingen) en vastgoedpartijen
- **Investeren in openbare ruimte t.b.v. de aantrekkelijkheid van het winkelgebied**
 - Uitvoering Toekomstvisie en Actieplan Renkum Centrum
 - Investeren Weverstraat t.b.v. bestrijding wateroverlast
 - Uitvoering Toekomstvisie en Actieplan Oosterbeek Centrum (vanaf najaar 2017)
 - Uitvoering geven aan de plannen die voor het centrum van Doorwerth worden ontwikkeld.
- **Streven naar clustering van winkels in de centrumgebieden**
 - Vestiging van reguliere detailhandel in winkelgebieden ter versterking centrumfunctie voor bewoners en bezoekers
 - Vestiging detailhandel op bedrijventerreinen alleen onder bepaalde voorwaarden, hierbij aanhakend op regionaal beleid (RPW). Dit beleid is erop gericht om reguliere en grootschalige detailhandel in buitengebieden tegen te gaan.

Regionale positionering

**Er is steeds meer toenadering tussen de regio's Arnhem-Nijmegen en FoodValley.
De positie van Renkum tussen beide regio's biedt kansen.**

– Marcel Hielkema - voorzitter VNO-NCW Midden Nederland

WAT EN WAAROM

Samen kom je verder

Renkum streeft naar een optimaal ondernemersklimaat. Dat doen we lokaal maar ook regionaal, samen met organisaties en partners op verschillende schaalniveaus. Renkum is op economisch vlak onderdeel van de Regio Arnhem Nijmegen en de meeste van onze inwoners werken in deze regio. Renkum neemt deel aan het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen. Sinds december 2015 is dit de nieuwe samenwerkingsvorm tussen 19 regiogemeenten. De regio maakt hierin afspraken over regionale thema's economie, mobiliteit, wonen en duurzaamheid. Bureau Brussel is onderdeel van het GO en behartigt de belangen van de regio Arnhem Nijmegen in Europa.

Qua arbeidsmarkt behoort Renkum formeel tot de regio Foodvalley. Arbeidsmarkt en economie zijn echter nauw met elkaar verbonden. Het is van belang deze twee zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Dat is ingewikkeld en moet regionaal worden opgepakt, maar het biedt voor Renkum wellicht ook kansen. Door de geografische ligging tussen beide regio's kan Renkum een verbindende factor zijn. Renkum legt deze verbinding waar mogelijk en zal op dit vlak ook de kansen grijpen waar mogelijk.

Renkum werkt in verschillende regionale samenwerkingsverbanden om de regio economisch te versterken en daarmee ook kansen te bieden aan onze ondernemers. De gemeentelijke schaal is te beperkt om invloed te kunnen uitoefenen op ontwikkelingen en economische activiteiten, die zich immers in toenemende op regionale, landelijke en internationale schaal voordoen. Inwoners van Renkum werken ook buiten de gemeentegrenzen, volgen er een opleiding of zoeken er ontspanning. Kansen liggen er daarom ook in de regio of zelfs daarbuiten.

Samen met regiogemeenten werken we daarom aan het duurzaam stimuleren van de economie. Met de Kadernota zetten we in op een goede lokale economische basis voor onze ondernemers waarbij we de regionale afstemming niet uit het oog verliezen.

Waarom regionale samenwerking:

- Goed vestigingsklimaat creëren met integraal beleid afgestemd in de regio
- Economisch beleid en arbeidsmarktbeleid bij elkaar brengen
- Elkaar niet beconcurreren maar aanvullen en samenwerken
- Samen met overheid, ondernemers en onderwijs (Triple Helix)
- Verbinding stad en ommeland
- Verbinding tussen sectoren en crossovers
- Kenniscirculatie bevorderen en daarmee innovatie
- Netwerken
- Eén gezicht naar Brussel en Den Haag

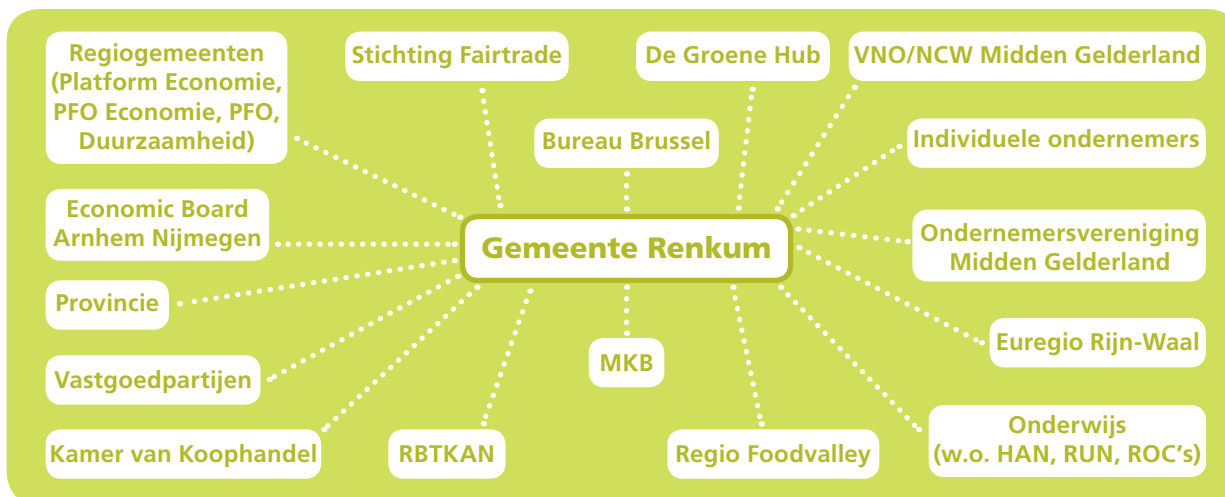
Uiteindelijk vraagt elk dossier om specifieke afstemming en vraagt elk dossier om afstemming op het juiste schaalniveau.

In regionaal verband werken wij op economisch vlak vooral samen met:

- Economic Board Regio Arnhem Nijmegen (EB). Dit is een Triple Helix samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid gericht op het aanjagen van economische ontwikkeling op het vlak van food, health en energy. Daarnaast richt de EB zich op de positionering van de regio door middel van een krachtige profilering en lobby. Wij leveren hieraan ook een financiële bijdrage. De EB geeft sturing aan een projectbureau en stelt de uitvoeringsagenda vast met projecten die zinvol en effectief zijn voor de hele regio. De gemeentelijke overheden hebben een faciliterende rol. Vanuit Renkum zijn projecten aangedragen die ondersteunt worden door de EB (versterking van de papierindustrie).
- Portefeuillehoudersoverleg Economie (bestuurlijk) en Platform Economische Ontwikkeling (ambtelijk). De belangrijkste economische onderwerpen worden in dit overleg besproken. In beide gremia is Renkum vertegenwoordigd. Momenteel wordt er binnen de regio gewerkt aan een Regionaal Programma Werklocaties (RPW): afstemming binnen de regio over bedrijventerreinen, detailhandel en kantoorlocaties. Ook over duurzaamheid wordt regionaal afgestemd in het Portefeuillehoudersoverleg. Ook hierin is Renkum bestuurlijk vertegenwoordigd.
- De afgelopen jaren is de regio Arnhem Nijmegen bezig geweest met het maken van het MIRT (Meerjarig programma Infrastructuur, Ruimte en Transport). Resultaat hiervan is een gedeelte van regio, provincie en rijk op de ruimtelijk-economische ontwikkeling en bereikbaarheid voor de regio op middellange- en lange termijn die richting geeft aan beslissingen op het gebied van mobiliteit, ruimte en economie. Hieruit voortvloeiend is in januari 2017 de Investeringsagenda van de regio Arnhem Nijmegen vastgesteld en ondertekend door de gemeenten Arnhem en Nijmegen en de provincie. Hierin staan de plannen die de regio de komende tien jaar willen realiseren. Doel is terug te keren naar de top van de best presterende economische regio's van Nederland. De papierindustrie in Renkum is hierbij ook in beeld en maakt deel uit van het thema duurzame energie.
- Renkum is lid van de Euregio Rijn-Waal. Deze zet zich in om grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. Sinds enkele jaren wordt steviger ingezet op het ontwikkelen van gezamenlijke projecten met Duitse partners.

- Bureau Brussel ; gezamenlijke lobby Brussel
- RBTKAN. Deze werkt samen met 19 gemeenten en 700 ondernemers om meer bezoekers te trekken die langer blijven, meer besteden en tot herhalingsbezoek overgaan om zo het toeristisch marktaandeel van de regio te vergroten
- De Groene Hub, een samenwerkingsverband met Arnhem, Nijmegen, Lingewaard, Duiven, provincie Gelderland, en Oost NV. DGH is een regionaal samenwerkingsverband met als doel de circulaire- en biobased economy in de regio te stimuleren.
- Ondernemersvereniging Midden Gelderland, vooral gericht op de samenwerking met Wageningen en Overbetuwe
- Legal Valley waarin gemeenten, scholen en juridische instellingen samenwerken om Gelderland op de kaart te zetten als juridisch knooppunt van Oost-Nederland. Aanleiding hiervoor was de gezamenlijke lobby om het gerechtshof in Arnhem te behouden. Legal Valley zorgt voor banen voor hoogopgeleide mensen. Veel van deze advocaten, notarissen en rechters wonen binnen onze gemeente.

HOE

Voortzetten samenwerking in de regio

- Renkumse belangen inbrengen bij regionale overleggen
- Zicht houden op subsidiemogelijkheden en waar mogelijk binnenhalen van subsidies
- Ondersteunen van de regionale lobby door Economic Board, Bureau Brussel en Legal Valley.
- Deelname in regionale overleggen zoals het Portefeuillehoudersoverleg Economie (bestuurlijk) en het Platform Economische Ontwikkeling (ambtelijk) om de belangen van onze ondernemers zo goed mogelijk te behartigen en de regionale positionering van Renkum te versterken.
- Mede vaststellen van het RPW om te komen tot een evenwichtig aanbod van werklocaties in de regio.
- Waar mogelijk verbindingen leggen tussen Foodvalley en Regio Arnhem Nijmegen. Renkum is sinds kort agendalid van het Portefeuillehoudersoverleg Economie Foodvalley.
- Structureel financiële middelen beschikbaar blijven stellen om deel te kunnen blijven nemen aan regionale samenwerking tussen overheden, ondernemers en kennisinstellingen om zo de regionale en lokale economie te kunnen versterken door bijvoorbeeld regionale onderzoeken (zoals het Koopstromenonderzoek) of een gemeenschappelijke lobby richting Den Haag en Brussel t.b.v. subsidies. (intergemeentelijk subsiebureau)

Uitvoerings- programma Economie 2017-2020

Speerpunt/Actie	Hoe	Wie EZ = Strategisch beleidsmedewerker EZ BCF = Bedrijfscontact- functionaris	Planning	Benodigd budget
Algemeen				
EZ beleid <ul style="list-style-type: none"> • Continue aandacht voor stimulering economische ontwikkeling • Bestuurlijke ondersteuning • Strategische vraagstukken en verbinding met andere sectoren intern en extern • Begeleiding Ondernemersloket • Opzetten programma duurzame economie • Reguliere vraagstukken en werkzaamheden • Verantwoordelijkheid Uitvoeringsprogramma 	<ul style="list-style-type: none"> • 0,8 fte beschikbaar stellen • Strategisch beleidsmedewerker economie aanstellen 	Raad, Hoofd ROM	Structureel	2017 € 38.200 2018 e.v. € 65.500
BCF Algemene zaken <ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfsbezoeken • Informatieverstrekking • Periodiek overleg organisaties • Projecten 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding van 0,4 fte naar 0,8 fte 	Raad, Hoofd ROM	Structureel	2017 € 14.400 2018 e.v. € 28.750

Blauw = bestaande acties

Groen = nieuwe acties

 Speerpunt/Actie	Hoe	Wie	Planning	Budget
1. Opzetten van een Ondernemersloket	<ul style="list-style-type: none"> Opzetten backoffice (bemensing) Maken van interne werkafspraken Ruimte creëren in organisatie om invulling te geven aan backoffice (uren beschikbaar stellen) 	<ul style="list-style-type: none"> Hoofd ROM Ondernemersloket MT 	Voorjaar 2017 September 2017 Najaar 2017 Zomer 2017	-
2. Het versterken van de rol van de bedrijfscontactfunctionaris (BCF)	<ul style="list-style-type: none"> Zie algemeen 			
3. Het integraal verbinden van het beleidsveld economie met andere beleidsvelden	<ul style="list-style-type: none"> Afstemming EZ beleid en arbeidsmarktbeleid Integrale samenwerking in Ondernemersloket 	<ul style="list-style-type: none"> Ondernemersloket + EZ 	Najaar 2017	-
4. Verbeteren van de ingang op de website voor ondernemers	<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met ondernemers Inrichten van op ondernemers gerichte pagina op gemeentelijke website 	<ul style="list-style-type: none"> EZ + BCF+ Communicatie 	2017	€ 500
5. Opzetten van een klantcontactstelsel en het monitoren hiervan	<ul style="list-style-type: none"> Opzetten/aanschaf toegankelijk digitaal bestand voor bedrijfscontacten samen met Rheden en Arnhem Continue monitoren bedrijfscontacten 	<ul style="list-style-type: none"> EZ + BCF+ Informatie beheer (samen met Arnhem en Rheden) 	2017	€ 2.000
6. Tweejaarlijkse monitoring ondernemersvriendelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> Deelname aan MKB-enquête 	<ul style="list-style-type: none"> EZ 	Tweejaarlijks vanaf 2018	€ 3.000
7. Jaarlijkse brede bedrijvenbijeenkomst	<ul style="list-style-type: none"> Organiseren jaarlijkse bedrijvenbijeenkomst 	<ul style="list-style-type: none"> EZ en BCF i.s.m. andere disciplines 	Jaarlijks vanaf 2018	€ 5.000

8. Deelname Dag van de Ondernemer	<ul style="list-style-type: none">• Jaarlijkse organisatie Dag van de Ondernemer	<ul style="list-style-type: none">• EZ	Jaarlijks vanaf 2018	€ 1.200
9. Het werken aan een dienstverlenende cultuur binnen onze gemeente	<ul style="list-style-type: none">• Intern programma opstellen	EZ + Hoofd ROM	2017 e.v.	-

 Speerpunt/Actie	Hoe	Wie	Planning	Budget
1. Het organiseren van kennis- en netwerkbijeenkomsten	<ul style="list-style-type: none"> Bijeenkomsten organiseren rondom inhoudelijke thema's 	EZ + Ondernemersloket	Twee per jaar	€ 1.500
2. Signaleren van mogelijkheden en verbinden van partijen bij ruimtevraag	<ul style="list-style-type: none"> (vroegtijdig) signaleren door BCF/Ondernemersloket 	BCF/ Ondernemersloket	Continue	-
3. Betere begeleiding bij aanvraag vergunningen	<ul style="list-style-type: none"> Via het Ondernemersloket, minder bureaucratisch en procedureel 	Ondernemersloket/ ODRA	Continue	-
4. Meer bekendheid geven aan aanbestedingen	<ul style="list-style-type: none"> Via website, bijeenkomsten, nieuwsbrieven 	EZ/communicatie/BOR	Continue	-
5. Onderzoeken mogelijkheden starterstraject	<ul style="list-style-type: none"> Bekend maken met provinciale programma Onderzoek naar ruimte in begroting voor startersbegeleiding 	EZ	2017	-

 Speerpunt/Actie	Hoe	Wie	Planning	Budget
1. Inzetten op nieuwe samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken en faciliteren Platform Toerisme Lage Veluwe 	Beleidsmedewerker Recreatie en Toerisme/EZ	Continue	Reserveren jaarlijkse bijdrage Platform Toerisme Lage Veluwe € 2.000 (inschatting)
2. Voortzetting bestaande samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Buurgemeenten in het kader van Airborne • Bilderberg hotels • Bedrijfsleven. • Regiogemeenten • RBT KAN. • VVV • Velwezooom 	Beleidsmedewerker Recreatie en Toerisme/EZ/BCF	Continue	-
3. Stimuleren onderlinge verbinding	<ul style="list-style-type: none"> • Tussen horeca, winkels, recreatie, kernen, landschap, cultuur en historie 	BCF/Ondernemersloket	Continue	-
4. Stimuleren ontwikkeling arrangementen	<ul style="list-style-type: none"> • Verbindingen leggen tussen partijen 	Beleidsmedewerker Recreatie en Toerisme/BCF/EZ	Continue	-
5. Vermarkten Renkumse couleur locale	<ul style="list-style-type: none"> • Meer halen uit samenwerking met RBTKAN • Vermarkten van ons toeristisch product onder inwoners • Eventuele link op website naar sites Toeristisch Platform Lage Veluwe, RBTKAN en VVV • Betere profilering voortvloeiend uit marketingstrategie Toeristisch Platform Lage Veluwe 	Communicatie/BCF/Beleidsmedewerker Recreatie en Toerisme	Continue	-

 Speerpunt/Actie	Hoe	Wie	Planning	Budget
1. Blijven inzetten op herstructurering en revitalisering	<ul style="list-style-type: none"> • Schaapsdrift: afronding herstructurering • Schaapsdrift: stimulering samenwerking • Cardanuslaan: aanbesteding + uitvoering werkzaamheden • Veentjesbrug: opvang voor bedrijven uit Klingelbeekseweg • Klingelbeekseweg: transformatie naar woon-werklandschap 	Projectmanager bedrijventerreinen + BOR + EZ + BCF	t/m maart 2018	-
2. Nieuwe ontwikkelingen op De Hes West	Bij nieuw initiatief: <ul style="list-style-type: none"> • Afstemmen met randvoorwaarden • Afstemming met Klingelbeekseweg • Afstemming met Arnhem • Vastelling kaders en besluitvorming raad • Nieuw bestemmingsplan 	ROM + EZ + College + Raad	Afhankelijk van initiatiefnemer	Kosten planvorming verhalen op initiatiefnemer
3. Geen actieve acquisitie	<ul style="list-style-type: none"> • Focus op bestaande bedrijven • Reactief 	BCF/Ondernemersloket/EZ	Continue	-
4. Inzetten op verminderen van de leegstand	<ul style="list-style-type: none"> • Signaleren en verbinden • Aanspreekpunt voor eigenaren • Aanspreekpunt voor zoekende bedrijven • Doorgeleiding naar makelaars 	BCF/Ondernemersloket/EZ	Continue	-
5. Positieve houding t.o.v. regionale afstemming	<ul style="list-style-type: none"> • Reservering financiële middelen voor regionaal onderzoek • Voortzetting actieve deelname regionale overleggen (ambtelijk en bestuurlijk) 	EZ/College	Continue	Zie Regionale Positionering

 Speerpunt/Actie	Hoe	Wie	Planning	Budget
<ul style="list-style-type: none"> Het stimuleren van samenwerking tussen ondernemers in toerisme en recreatie en de zorginstellingen 	<ul style="list-style-type: none"> Inbrengen bij Platform Toerisme Lage Veluwe Partijen met elkaar in contact brengen waar nodig 	Beleidsmedewerker Recreatie en Toerisme/EZ	2017 / Continue	-
<ul style="list-style-type: none"> Beter uitdragen aantrekkelijk vestigingsklimaat voor zorg gerelateerde bedrijvigheid 	<ul style="list-style-type: none"> Zichtbaar maken op website Uitdragen tijdens bijeenkomsten 	Communicatie/EZ/ BCF	2017 / Continue	-
<ul style="list-style-type: none"> Meer integraliteit binnen de gemeente bij vragen van bedrijven 	<ul style="list-style-type: none"> Openheid en afstemming in Ondernemersloket 	Ondernemersloket	Continue	-

 Speerpunt/Actie	Hoe	Wie	Planning	Budget
1. Stimuleren en ondersteunen duurzaamheidsinitiatieven bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Flexibele houding van gemeente bij nieuwe initiatieven 	Ondernemersloket + BCF + ROM	Continue	-
2. Duurzaamheid als thema bij brede bedrijvenbijeenkomsten	<ul style="list-style-type: none"> • Via Ondernemersloket 	EZ + BCF	Jaarlijks	-
3. Promoten MVO	<ul style="list-style-type: none"> • Via website • Tijdens bedrijfscontacten 	Ondernemersloket + EZ + communicatie	Continue	-
4. Cursus Duurzaam Ondernemen	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoeken of dit zinvol kan zijn • Indien zinvol organiseren cursus 	EZ + BCF	2018	€ 5.000
5. Uitvoeringsprogramma Duurzame Economie	<ul style="list-style-type: none"> • Inhoudelijk verbinding leggen tussen economie en duurzaamheid • Bevorderen samenwerking EZ en Klimaat en Energie 	EZ + Energie en Klimaat		-
6. Regionale aanpak gericht op energiebesparing bij bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Aanhaken bij aanpak VNO/NCW, MKB en ODRA 	Energie en Klimaat + EZ	2018	-
7. Behouden Fairtrade titel	<ul style="list-style-type: none"> • Actieve oproep aan ondernemers • Continueren subsidie Fairtrade • Continueren deelname werkgroep Fairtrade • Organiseren bijeenkomsten ter stimulering MVO 	BCF + EZ	Continue	-
8. Continueren partnership De Groene Hub	<ul style="list-style-type: none"> • Actief gebruik maken van kennis en kunde DGH • Verbindingen leggen waar mogelijk • Ondersteuning bij subsidie aanvragen 	EZ + BCF	Continue	-

 Speerpunt/Actie	Hoe	Wie	Planning	Budget
<ul style="list-style-type: none"> Behoud en versterken van het voorzieningen-niveau voor onze eigen inwoners 	<ul style="list-style-type: none"> Toekomstvisie Renkum Centrum + uitvoering Toekomstvisie Oosterbeek Centrum + uitvoering Structureel overleg winkeliersverenigingen en dorpsplatforms 	EZ + ROM + BCF	Continue	
<ul style="list-style-type: none"> Actief inzetten op leegstandsbestrijding in de winkelcentra van Renkum en Oosterbeek 	<ul style="list-style-type: none"> Flexibeler bestemmen Visie wonen in het centrum (Renkum) Ruimte voor nieuwe concepten Leegstandsmaskering en tijdelijke invulling Actieve samenwerking met ondernemers en vastgoedpartijen 	EZ + BCF + ROM	Continue	
<ul style="list-style-type: none"> Investeren in openbare ruimte t.b.v. de aantrekkelijkheid van het winkelgebied 	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering Toekomstvisie en Actieplan Renkum Centrum Investeringen Weverstraat t.b.v. bestrijding wateroverlast Uitvoering Toekomstvisie en Actieplan Oosterbeek Centrum (vanaf najaar 2017) 	EZ + BOR + ROM + BCF	2017/2018	
<ul style="list-style-type: none"> Streven naar clustering van winkels in de centrumgebieden 	<ul style="list-style-type: none"> Vestiging van reguliere detailhandel in winkelgebieden Vestiging detailhandel op bedrijventerreinen 	EZ + ROM	Continue	

Speerpunt/Actie**Hoe****Wie****Planning****Budget**

Speerpunt/Actie	Hoe	Wie	Planning	Budget
1. Voortzetten samenwerking in de regio		EZ	Continue	-
2. Deelname in regionale overleggen	<ul style="list-style-type: none">• Portefeuillehoudersoverleggen economie en duurzaamheid• Ambtelijk Platform Economie	College/EZ	Continue	-
3. Leggen van verbindingen tussen Regio Arnhem Nijmegen en Foodvalley	<ul style="list-style-type: none">• Waar mogelijk	EZ/Ondernemersloket /College	Structureel	-
4. Structureel financiële middelen beschikbaar houden voor regionaal onderzoek	<ul style="list-style-type: none">• Voortzetting bestaande financiële reservering	ROM	Structureel	€ 8.700 bestaande reservering structureel

Financieel overzicht

Uitgangspunten

Om het Uitvoeringsplan van de Kadernota Economie uit te kunnen voeren is benodigd:

- EZ formatie: 0,8 FTE (per 1 juni 2017 beschikbaar 0 FTE)
- Formatie BCF: 0,8 FTE (per 1 juli 2017 beschikbaar 0,4 FTE)
- EZ budget t.b.v. Uitvoeringsprogramma: € 10.000 structureel (m.u.v. 2018 extra benodigd 10.700). Structureel budget voor EZ van € 10.000 loopt tot en met 2017.
- BCF budget: € 9.500 structureel (bestaand budget) bestemd voor onderzoek, bedrijvenbijeenkomsten, kleine voorzieningen en representatie.

Met bovenstaand budget en formatie kunnen wij alle acties in het Uitvoeringsplan uitvoeren. In de tabel op de volgende pagina geven wij aan voor welke acties welk budget benodigd is. De acties waar geen geld voor nodig is zijn niet in deze tabel opgenomen.

groene cijfers = betaald uit bestaand budget

blauwe cijfers = extra benodigd budget

Actie	2017	2018	2019	2020	Toelichting
					
Verbeteren ingang website voor ondernemers	500	-	-	-	eenmalig
Opzetten klantcontact-systeem	2000	-	-	-	eenmalig
MKB enquête	-	3000	-	3000	Tweejaarlijks
Brede bedrijvenbijeenkomst	5000	5000	5000	5000	Jaarlijks
Dag van de Ondernemer	1200	1200	1200	1200	Jaarlijks
P.m.			2000		
					
Kennis- en netwerk-bijeenkomsten	1500	1500	1500	1500	Twee per jaar
					
Regionaal onderzoek	8700	8700	8700	8700	Bestaand budget
					
Jaarlijkse bijdrage Platform Toerisme Lage Veluwe	2000	2000	2000	2000	Uit budget Recreatie en Toerisme
Vermarkten Renkumse kwaliteiten	-	5000	-	-	Enmalig
					
Fairtrade subsidie	3000	3000	3000	3000	Budget gelabeld voor Fairtrade
Cursus Duurzaam Ondernemen organiseren	-	5000	-	-	Enmalig